ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וישלח – אם כל המלחמות – שנת תשע"ג.

פרשת וישלח – החמור הגדול משכם – שנת תשע"ו.

השיעורים נכתבו

לעילוי נשמת

פנחס (פיני) לוי בן שרה
אוריה בת ז'קלין
ברוריה בת רחל
אלי סולטן בן אסתר
יעקב אטיאס בן שמחה
רותי בת חסיבה
מרת הינדה בת ר' יעקב
ניר בן פלורנס
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת עָלו
אשר רפאל בן רחל חמו
גאולה בת מרים ומשה
עדה (איידה) בת מרים
חיים מנחם בר זוהר
פאני פרחא בת זוהרא

ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה ובני ביתו
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

.פנחס סוויסה וב"ב

.יצחק ביטן

.משפחת שטרית

.שחר יהושע בן רחל

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

לרפואת

פנחס סוויסה
לוי בן איריס חנה
שלו ישראל חי בן לימור
ר' ברוך אטדגי בן אסתר
ר' שמחה בן שושנה
גדעון בן נג'יבה
נועם בן מיכל
אביב ישראל בן גילה
יוסף בן רות
אברהם עודד בן רבקה
ניתאי בן שרון
משה מזרחי בן חנה
מעיין חיה מושקה בת מירה

<u>פרשת וישלח – אם כל המלחמות – שנת תשע"ג.</u>

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וישלח.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פותחת הפרשה: **{לב, ד} וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם** - יעקב אבינו עומד להתראות עם עשו, לאחר 34 שנים שלא נפגשו זה עם זה.

<u>אומר רש"י</u> - **וישלח יעקב מלאכים.** מלאכים ממש.

בהמשך הפרשה, עוסקת התורה בדורונות ששלח יעקב אבינו לעשו, בתפילתו של יעקב אבינו ובתחנוניו לקב"ה, ולאחר מכן במפגש עצמו, שנפגש יעקב אבינו עם עשו.

לפני שניגש לנושא שנעסוק בו היום, נפתח בהקדמת הרמב"ן לפרשת השבוע:

<u>כותב הרמב"ן {לב, ב}</u> – "... נכתבה הפרשה הזאת להודיע כי הציל הקב"ה את עבדו וגאלו מיד חזק ממנו וישלח מלאך ויצילהו וללמדנו עוד שהוא לא בטח בצדקתו והשתדל בהצלה בכל יכלתו ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו, וראוי לנו לאחז בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין הוא את עצמו: לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך מלחמה לברוח ולהינצל ..."

לפני שניגש לנושא המרכזי שנעסוק בו היום, נרחיב תחילה במפגש של יעקב אבינו עם שרו של עשו:

אומרת התורה: **{לב, כב} וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה: {כג} וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק: {כד} וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ: {כה} וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: {כו} וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ: {כז} וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי.**

<u>נשאלת השאלה</u> – מה רצה להשיג שרו של עשו, באותה מכה שנתן ליעקב אבינו דוקא בכף ירכו ?

<u>כותב **הרוקח**</u> – רצה שרו של עשו, לפסול את יעקב מן הכהונה.

<u>עפ"י דבריו, נשאלת השאלה</u> – אם בשביל לפסול אותו מן הכהונה, הוא יכל גם לשבור את ידו. מדוע צריך דוקא את כף הירך ?

<u>אומר ה**הדר זקנים** מבעלי התוספות</u> – ויגע בכף ירכו. כסבור שהוא מלאך מתוך שלא היה יכול לו והתחיל ליגע בכף ירכו, לראות אם יש לו חוליות כי המלאכים אין להם חוליות לפי שאין להם ישיבה לעולם אלא תמיד עומדין[1]. ויש במדרש שתחב המלאך רגלו בקרקע ויצא האש וכל זה להפחיד יעקב, א"ל יעקב והא כתיב והיה בית יעקב אש ובית עשו לקש כלו' אל תפחיד אותי שכל גופי אש.

<u>אומר הרד"ק</u> - **ויגע בכף ירכו**. רמז לו שעשו לא יוכל לו אבל הוא יכאב לו מצד אחר, מצד ירכו, רמז לו בזה שיכאיב באחד מיוצאי ירכו, והוא בתו שנבעלה לכנעני, לפיכך נגע בכף, כי כף לשון נקבה. וכל זה הבין יעקב ממעשה המלאך, אך דבר בתו סבר איפשר שתחלה או שתמות. וכל המעשה הזה אפשר שהיה במראה הנבואה בחלום, אע"פ שמצא עצמו צולע בהקיץ, היה לו זה מאת האל להיות בו זה לאות לפי שהיה פושע במחשבתו אחר כמה הבטחות אשר עשה עמו האל מדה כנגד מדה להיות פוסח בגופו; כי אע"פ שהיה בוטח באל בכל לבו אלא שחשב שמא יגרום החטא, אעפ"כ אחר כמה הבטחות לא היה לו להרהר ולחוש לעשו ולקראו כמה פעמים אחי ולשלוח לו מנחה גדולה ולהשתחות לו כמה פעמים, ובזה חטא, ושלם לו האל בזה העולם ולקה בגופו עונש מחשבתו; ואם תרצה תאמר כי המעשה הזה היה בהקיץ ממש, ולא היה לו אלא דמיון לבד שנדמה לו ולא היה, כמו שנאמר במלאך יהושע ובמלאך גדעון ונוכל לומר כן במלאכי אברהם ולוט, כי כל זה היה יכול להיות בדמיון, אבל זה היה בנגיעה ואי אפשר בלא גוף, לפיכך נאמר שלבש גשמיות לשעתו על דרך מופת, וזהו שנגע בכף ירך יעקב והיה צולע, כי זה היה נגיעה ממש.

ה**כלי יקר**, כאשר הוא דן בנושא – מדוע נפגע יעקב אבינו ע"י שרו של עשו, הוא עומד על דברי הגמרא במסכת חולין:

<u>אומרת הגמרא {מסכת חולין צא, א}</u> - **{בראשית לב-כה} ויותר יעקב לבדו. אמר רבי אלעזר: שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכל כך למה ? לפי שאין פושטין ידיהן בגזל.**

<u>כותב ה**כלי יקר**</u> - כך זה המלאך סמא"ל שרו של עשו בראותו עניני יעקב עם עשו שהם תלוין בשמירת התורה כמ"ש והיה כאשר תריד וגו', והנה כל זמן שלא הביט און ביעקב כלל, לא נזדווג אליו לסמא את עיני שכלו מכל וכל, אך כשראה שיעקב פרץ גדרו קצת ביציאה זו, כי חנן אותו אלהים ונתן לו את כל ורוב עושר ונכסים וכבוד ויעקב יצא מגדר ההסתפקות קצת, ויותר יעקב לבדו וי"א לכדו, במקום הסכנה כי הלילה זמן קהלה לכל המזיקים היא, והוא נשאר בלילה יחידי עבור פכים קטנים מחבלים רמים ונשאים, ובעבור דבר מועט האחוז

---

[1] **'ברוך שאמר'**: התפלא המלאך- איך יכל להיות שהוא איננו מצליח לגבור על יעקב, וחשב: "אולי זה שאני נאבק אתו איננו יעקב, אלא שרו של יעקב ולכן אינני מצליח לגבור עליו" - אם כן, איך הוא יבדוק אם הוא בן אדם או מלאך ? למלאכים ישנה רגל ישרה ללא כיפופים, שנאמר **{יחזקאל א, ו} וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.** רצה שרו של עשו לבדוק את רגלו של יעקב אבינו – אם רגלו ישרה – סימן שהוא מלאך, אחרת הוא בן אדם. לכן נתן לו מכה דוקא בכף ירכו.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

בחבלי בוז נותר במקום סכנה לבדו, אז אמר סמא"ל האח מצאתי און לי מאחר שיעקב התחיל בקלקלה ועשה את עצמו קצת עור מעיניו, כי מי עור כמו אוהבי הממון אשר עליהם נאמר (משלי כז.כ) ועיני האדם לא תשבענה. אז אמר סמא"ל הנה עת לקרב ועת לחבק אליו, והנני מוסיף לו טומאה למלאות עיניו אבק ועפר כדי שיהיה סומא מכל וכל גם מעין השכלי, וזהו שאמר ויותר יעקב לבדו, כאשר עבר חק ההסתפקות ויותר לבדו לכדו, והרי הוא לבדו כי בטלה דעתו אצל כל אדם, כי מי פתי יסור הנה לסכן עצמו בעבור דבר מועט כזה, אין זה כי אם לב הותל הטהו מני אורח ישרים לחבב כל כך הממון הגורם שכחת אלוה ממעל כמ"ש (דברים ח.יג) וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה'.

אם כן, היתה כאן תביעה על יעקב אבינו – "מדוע חזרת בחזרה בשביל פכים קטנים".

<u>נשאלת השאלה</u> – למה דוקא בכף הירך ולא באיבר אחר ?!

ידוע, שממונו של אדם מכונה בפי התורה בשם 'רגל':

כאשר קורח וכל עדתו נכנסו בתוך האדמה, נאמר **{דברים יא, ו} וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלָעֵם וְאֶת בָּתֵּיהֶם וְאֶת אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל יִשְׂרָאֵל**.

<u>אומר רש"י</u> - **ואת כל היקום אשר ברגליהם.** זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

ידועה האמרה, שברגע שאדם יורד מנכסיו, אומרים – 'הוא פשט את הרגל'.

אם כן, באותו רגע שראה שרו של עשו שיעקב רץ אחרי מותרות, הוא הגיע ונתן לו מכה בכף ירכו – לומר לו: "אל תרדוף אחרי מותרות !" .

עד כאן, ביאורו של ה**כלי יקר**.

בספר **באר יוסף**, לר' יוסף סלנט, מובא רעיון נשגב להסבר המחלוקת שהיתה בין יעקב לבין שרו של עשו:

<u>כותב ה**באר יוסף**</u> – **ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר** {לב, כה}:

בגמרא חולין {צא, א}, ויותר יעקב לבדו, א"ר אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגזל, וכ"כ רש"י כאן בחומש: שכח פכים קטנים וחזר עליהם, וכ"ה במדרש.

והנה קשה מאד להבין שמדת הצדיקים יהיה שממונם חביב עליהם יותר מגופם, הלא עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו {איוב ב}, וזוהי מדת כל אדם, ומכ"ש הצדיקים שלא יסתכנו בגופם בעד ממון פחות ערך כמו פכים קטנים, שאינם שווים בנזק הזמן והטורח להישאר לבדו, או לחזור עליהם {לפי מש"כ רש"י} בחשכת הלילה.

אולם הענין בזה מה שאמרו שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם, הוא על דרך שאמרו בגמ' ברכות {סא, ב} אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך כו', אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו, לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, לכך נאמר בכל מאדך, וביאר בזה בשנות אליהו בשם הגר"א, דמה שאמרו אם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, אין הכונה שבשביל ממון ימסור עצמו למיתה, דכיון שמת מה תועלת לו בממונו, אלא הכונה שממונו חביב עליו מגופו, פי' מיסורים של גופו, שיסבול יסורים על גופו בשביל ממונו, ויש אדם שגופו חביב עליו כו' ויתן ממונו בעד גופו, פי' בשביל יסורים שלא יעשו לו יסורים על גופו עכ"ד. עיי"ש, ועל דרך זה הכונה בכאן מה שאמרו שחביב עליהם ממונם יותר מגופם, היינו מטורח גופם ועמלם, שכדאי להם כל יגיעה וטורח גופם עבור ממונם.

והענין בזה הוא, דאמרו בגמרא {יומא לח, ב}, אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו אפילו כמלוא נימא, מבורר מזה שיש השגחה מיוחדת על כל דבר פרטי ואפילו על החלק היותר קטן כמלוא נימא, שזה המלוא נימא יגיע דוקא לאותו פלוני, וכמו שאמרו ג"כ בגמרא {סוטה ב}: בית פלוני לפלוני, שדה פלונית לפלוני, וכיון שמן השמים מושגח שאותו הדבר אפי' הקטן כמלוא נימא, יגיע לאותו פלוני דוקא, בודאי שזה הדבר מתאים ומדוד במדה נכונה ומדוקדקת שיהיה שייך ויגיע לאותו איש, וא"כ הצדיקים יודעים להוקיר ולהחשיב כל דבר גדול או קטן שהגיע לידם, מפני שהוא בהשגחה פרטית מן השמים שיהיה אותו הדבר שלהם, ובודאי שיש בו צורך לשלימותם, ולכן אינם חסים על טרחם ועמלם ומתאמצים בכל היכולת שלא לאבד שום דבר השייך להם, וללא התחשבות עם הערך והשווי שבזה, אלא עם הערך הרוחני שבזה, שכיון שמן השמים הזמינו אותו לידו בודאי שהוא לתועלתו, וזהו שסיימו בזה, וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגזל, והיינו מכיון שכן, בודאי שזכו בזה מן השמים, והוא מוכן דוקא בשבילם, לא כן בשאר בני אדם, שאפשר שאין דבר זה נקי מגזל ואביזרייהו, ואינו מוכרח שהיה מוכן בשבילם דוקא; וכן הכונה בזה שאמרו "שאין פושטין ידיהן בגזל", היינו לא רק שנזהרים מגזל ממש שרוב בני אדם נכשלין בהם {וכדאיתא במס' ב"ב קס"ה}, אלא שהצדיקים אין פושטין כלל ידיהם מחוץ לגופם ומצמצמין עצמן רק במה שהוא שלהם, שלא לנגוע אפילו במה שרק מוכן לחברו, ושיש בזה חשש רחוק של אביזרייהו דגזל, כגון בעני המהפך בחררה וכדומה, אף שעדיין לא זכה בהם חברו, ומשום מדה זו שאין פושטין כלל ידיהן במה שמוכן לחבריהם, אלא רק במה שמוכן להם והגיע לידם, לכך חביב עליהם ממונם שבא

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לידם, וכדאי להם עבור זה כל טורח ועמל שבעולם, משום שבודאי שהוא צורך להם, ולתועלתם.

והראו לי שיסוד הדברים כתוב כן בשער הפסוקים להאר"י ז"ל בפרשה זו, עה"פ "ויותר יעקב לבדו", וז"ל: הצדיקים חביבים עליהם ממונם, כי להיות שהוא נשפע מלמעלה אין ראוי שימאס בו, כי אם לא היה צורך בו לא היה נותן לו הקב"ה, ולכן חזר על הפכים קטנים, כי אם לא היה חוזר היה נראה כאילו אינו רוצה באותם הפכים, וכל דבר הנשפע מלמעלה צריך לחזור אחריו עכ"ל.

ובענין זה יש לבאר במה שאמרו שם בגמ': א"ר יהושע בן לוי מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, כתיב הכא בהאבקו עמו וכתיב התם {נחום א} וענן אבק רגליו, ועי' בהרשב"א בעין יעקב מה שביאר בזה שאמרו שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, ולפי מה שנתבאר אפשר בזה ג"כ, שהמלאך הרי היה שרו של עשו כמבואר בחז"ל, והוא השטן והיצר הרע, ורצה להסיתו ולהדיחו מהאמונה הטהורה והחזקה, ולצדיק גדול כיעקב בא המלאך בעצמו בדמות איש {כעין שאמרו סוכה נב, כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו} ונאבק עמו כדי לשבש אותו ולהטותו מדעותיו האמתיות, וידוע שהיצר אינו בא אל האדם תיכף להכשילו בדבר חמור ועיקר, אלא בדבר הנראה קל וטפל, ואח"כ אם מנצחו הולך ומוסיף בו פקפוקים וספקות עד שמכשילו לגמרי, והנה המלאך כשראה שיעקב נשתייר בשביל פכים קטנים משום שהיה מאמין שאפילו דבר קטן וקל ערך, כיון שהזמין הקב"ה אותו הדבר לידו והוא נשפע עליו מלמעלה, בודאי שיש לו צורך בו והוא לתועלתו וצריך לחזור אחריו, על זה הענין התחיל המלאך, שהוא השטן והיצה"ר, להתווכח אתו שהדברים הקטנים ושפלים כמו אלה אין השגחה מיוחדת ממרומים עליהם, ואם אמנם שהקב"ה משגיח על כל אדם בפרט להמציא לו כל הצטרכותו, אבל שתהיה השגחה מיוחדת אם אותו הדבר דוקא יהיה במיוחד לאיש הזה, או דבר אחר מאותו המין שהוא כזה, על זה אין השגחה מיוחדת, ועל קוטב זה היתה ההתאבקות והווכוח בין יעקב ובין המלאך, שרצו להזיזו בזה מאמונתו השלמה בהשגחה הפרטית, ויעקב התאבק והתאמץ בדעתו ואמונתו השלמה, שאפילו המלוא נימא הוא ג"כ בהשגחה מיוחדת ומדוקדקת שדוקא זו תגיע לידו ולא אחרת, וההשגחה העליונה שולטת אפילו על דקה מן הדקה למי היא מוכנת, וזהו בכוונתם במה שאמרו שהעלו אבק רגליהם עד כסא הכבוד, היינו שההאבקות וההתנצחות שביניהם היתה בזה, אם גם הדברים היותר דקים ושפלים כאבק שאדם דש ברגליו, הוא ג"כ מושגח ממרומים עד כסא הכבוד, וכעין זה כתבו בשם הגר"א {בס' אמרי נעם} על מה שאומרים בברכת אשר יצר, גלוי וידוע לפני כסא כבודך וז"ל: מה שמזכירים כאן כסא הכבוד בברכת עשיית צרכיו, הוא לאפוקי מדעת האומרים כי אי אפשר שהקב"ה ישגיח על עולם שפל כזה, לכך אנו אומרים שאפילו לפני כסא הכבוד שאפילו המלאכים הגבוהים עומדים מרחוק כמה רבוי פרסאות, אפילו משם הוא משגיח על דברים שפלים כאלה עכ"ל, ועל דרך זה הכוונה היא בכאן וכנ"ל.

וזהו מה שכתבה התורה "ויותר יעקב לבדו", ובאה הקבלה לחז"ל שנשתייר על פכים קטנים, שהיו חשובים בעיניו מצד אמונתו שבודאי נזדמנו לו מן השמים לתועלתו, וכיון שהוא נשפע מלמעלה בודאי שיש לו צורך בהם, וכמוש"כ האר"י ז"ל, ועל קוטב זה בהשגחה פרטית זו על דקה מן הדקה, ויאבק איש עמו ונתווכח אתו בענין זה, וההאבקות שביניהם היתה, אם גם הדברים הקלים כאבק שברגליהם, מגעת השגחתם עד כסא הכבוד, וסוף סוף לא יכול לו, והעלו שגם ענינים היותר דקים כאבק שברגליהם, מגעת השגחתם עד כסא הכבוד, ואין נסתר מעין ההשגחה העליונה.

עד כאן, דבריו הנפלאים של ה**באר יוסף**.

<u>אם ככה, נוכל להבין דבר נפלא ביותר</u>:

בפרשת שבוע הבא, פרשת וישב, לאחר שהאחים זורקים את יוסף לבור, אומרת התורה: **{לז, כה} וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה.**

<u>אומר רש"י</u> - **וגמליהם נשאים** וגו'. למה פרסם הכתוב את משאם, להודיע מתן שכרן של צדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולזה נזדמנו בשמים שלא יזק מריח רע.

עפ"י הדברים האלה, אפשר להבין עד כמה השגחתו של הקב"ה נמצאת בכל פרט ופרט בבריאה !

ביאור נוסף שראיתי:

אומרת התורה: **{מ, א} וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם: {ב} וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר הָאוֹפִים: {ג} וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֶל בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם: {ד} וַיִּפְקֹד שַׂר הַטַּבָּחִים אֶת יוֹסֵף אִתָּם וַיְשָׁרֶת אֹתָם וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמָר: {ה} וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמַּשְׁקֶה וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר: {ו} וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנָּם זֹעֲפִים: {ז} וַיִּשְׁאַל אֶת סְרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם: {ח} וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חָלַמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ נָא לִי: {ט} וַיְסַפֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה גֶּפֶן לְפָנָי: {י} וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִוא כְּפֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ הִבְשִׁילוּ אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים:**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

{יא} וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל כּוֹס פַּרְעֹה וָאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פַּרְעֹה: {יב} וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרְגִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: {יג} בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת רֹאשֶׁךָ וַהֲשִׁיבְךָ עַל כַּנֶּךָ וְנָתַתָּ כוֹס פַּרְעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ.

נשאלת השאלה – מה פירוש "**כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ**" ?! היה צריך לומר "**בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת רֹאשֶׁךָ כאשר היית משקהו**" – תחזור בחזרה לתפקיד שלך !

ראיתי באחד המפרשים – אמר יוסף הצדיק לשר האופים: "אין ספק שאתה חייב מיתה – הרי מצאו אבן בקמח שלך". לעומתו, שר המשקים, לכאורה, אין לו בכלל עוון.

מה עשה שר המשקים ?! על הבוקר, סחט מיץ אשכוליות והביא למלך. בדרך למלך, פתאום הגיע זבוב וניכנס לו בתוך הכוס – מה הוא אשם ?! הוא אחראי על הזבובים בסביבה ?! ☺

אמר יוסף לשר המשקים: "חמש שנים אתה עובד כאן – לא נכנס שום זבוב לכוסות שלך. אתה יודע למה נכנס דוקא עכשיו?! כי אני צריך לצאת מהכלא, ולכן אתה חוזר בחזרה לפרעה, וכל מטרתך להוציא אותי מכאן. אבל אם לא תזכור אותי – תחזור למשפט הראשון, ואז יצא שפעמיים נכנס לך זבוב לתוך הכוס והעבירה שלך תהיה חמורה יותר !"

רמז לו יוסף – "תשמע, גם זבוב שנכנס לתוך הכוס, זה בהשגחה פרטית מאת הקב"ה !"

עד כאן הדברים, לגבי המחלוקת שבין יעקב אבינו לשרו של עשו.

אם אלה הם פני הדברים, בואו נתקדם:

אומרים רבותינו, שהדורונות ששלח יעקב לעשו לא נמשכו יום.

אומרים חז"ל – חד אמר ששה חדשים היה משגר לו דורונות, וחד אמר י"ב חודשים.

נשאלת השאלה – מהם אותם דורונות ?

אומרים חז"ל במדרש – דע לך, כל מטרת הדורונות היתה למטרה אחת שלא קשורה כלל לעשו – מה יהיה עם עם ישראל בארבעת הגלויות שיצטרכו לעבור – זהו הדבר שניצב מול עיניו, ועל זה הוא חשב כל הזמן.

אומרת התורה: **{לב, יח} וַיְצַו אֶת הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי וּשְׁאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנָה תֵלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ: {יט} וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הִוא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ: {כ} וַיְצַו גַּם אֶת הַשֵּׁנִי גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֶת כָּל הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ.**

נשאלת השאלה – בשביל מה לומר 'גם את הראשון ... גם את השני ... גם את השלישי' וכו' – תאמר 'ויצו את כל ההולכים' ?!

אומרים חז"ל {מובא בתוספות השלם} – **גם את השני גם את השלישי**, ד' ריבויין רמז ד' גלויות שהן ח': בבל, כשדים, מדי, פרס, יון, מוקדון, אדום ושעיר או ישמעאל. [2]

{לב, יד} וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו: {טו} עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים: {טז} גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וְעֻיָּרִם עֲשָׂרָה: {יז} וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עִבְרוּ לְפָנַי וְרֶוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר.

אומרים חז"ל {מובא בתוספות השלם} –**עזים מאתים**. רמוז כאן ד' גלויות. עזים ותישים מין אחד, עזים כנגד גלות בבל שישבו שם שבעים שנה בין עַזִים, רחלים ואילים מין אחד רחלים כנגד גלות מדי וזה היה בימי המן והיו בני רחל פרנסי ישראל כמרדכי ואסתר (שהיו משבט בנימין). גמלים ובניהם מין אחד כנגד מלכות יון והם בני חשמונאי וגומלים חסד. פרות ופרים מין אחד כנגד אומה הרשעה עכו"ם שנאמר עליה "סבבוני פרים רבים", אתונות ועירים מין אחד כנגד משיחנו שנאמר "עני ורוכב על חמור".

כדי להיכנס לנושא שנעסוק בו היום, נצטרך להקדים הקדמה קצרה מתורת הקבלה:

ישנו מושג בתורת הקבלה שנקרא **חג"ת נהי"מ** [חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות] = שבע הספירות.

אותם הספירות, מכוונות כנגד שבעת ימי השבוע: יום ראשון – יסוד. יום שני – גבורה. יום שלישי – תפארת. יום רביעי – נצח. יום חמישי – הוד. יום שישי – יסוד. יום שבת – מלכות.

לבני עדות המזרח, ישנו פיוט שנוהגים לומר לפני תפילת המנחה – "פתח אליהו" . שם נאמר, שגוף האדם מחולק לשבע ספירות - **חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, תִּפְאֶרֶת גּוּפָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין** [שתי] **שׁוֹקִין, יְסוֹד סִיוּמָא דְּגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרֵינָן לָהּ.**

[2] **'ברוך שאמר'**: **וַיְצַו אֶת הָרִאשׁוֹן** כנגד גלות בבל, **וַיְצַו גַּם אֶת הַשֵּׁנִי** כנגד גלות פרס, **גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי** כנגד גלות יון **גַּם אֶת כָּל הַהֹלְכִים** כנגד גלות אדום הקשה והארוכה מכולם.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

בנוסף לשבעת ימי השבוע, גם החגים ומועדי ישראל, מכוונים כנגד אותם שבע ספירות: חג הפסח – חסד. חג השבועות – גבורה. חג הסוכות – תפארת[3].

שתי השוקיים – נצח והוד – אלו שני מועדים מדרבנן: פורים – נצח. חנוכה – הוד.[4]

כותב **השפת אמת** {חנוכה, שנת תרמ"א} יסוד אדיר - **חנוכה ופורים הם הארות מרגלים** יונקים ממועדים דאורייתא**. רק הג' רגלים המפורשים בתורה הם תורה שבכתב. ויש נגד זה ג"כ רגלים מתורה שבע"פ** וכידוע שתורה שבע"פ יונקת מתורה שבכתב**. והם אורות המקבלים כדמיון אור הלבנה שהיא מאור החמה כידוע** שלא תזרח הלבנה, אם לא תקבל מאורה של השמש... **וחנוכה** שהוא מועד מדרבנן **הארה** יונק **מחג הסוכות** שהוא מועד מדאורייתא**. ופורים מחג השבועות**[5] ששניהם יום אחד**. ומחג הפסח מקוים אנו להיות עוד כמ"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.**

אומר האר"י הקדוש דבר נפלא – אם כתוב ב'פתח אליהו' ששתי השוקיים הם 'נצח' ו'הוד', לכן שני רגלים – שבועות ופסח - כנגד שני זרועות הידיים, וסוכות הוא כנגד הגוף עצמו. בנוסף, ישנן גם שתי כפות רגליים: האחת כנגד פורים והשנייה כנגד חנוכה.

מגיע שרו של עשו ונותן לו מכה בכף הירך.

נשאלת השאלה – מדוע לא נתן לו מכה בירך עצמה ?

פשוט מאוד – כי הרגל עצמה היא כנגד מועד מדאורייתא, ובזה הוא לא יכל לפגוע. לכן הוא ניסה לפגוע בשני המועדים מדרבנן – חנוכה ופורים !

בגמרא חולין {צ, ב} מובאת מחלוקת ר' יהודה וחכמים, לדברי חכמים איסור גיד הנשה הוא בירך ימין ובירך של שמאל, ולר' יהודה אינו אסור אלא בשל ימין[6], ואמרו שם בגמ' {צא, א} טעמא דר"י משום שהמלאך נגע לו רק בירך ימין {דכעכו"ם נדמה לו, או כת"ח}, ורבנן אמרי מאחורי אתי ונשייה בתרוויהו [הכהו בשתיהם עד שנשו ממקומם ועלו – רש"י].

נשאלת השאלה – מה זה משנה לנו, אם הוא פגע בשתי הרגליים או רק ברגל אחת ?

לשיטת חכמים שסוברת, ששרו של עשו נתן מכה בשתי הרגליים – פירוש הדבר, שהוא ניסה לפגוע בשני המועדים מדרבנן - גם בחנוכה וגם בפורים.

היום נדבר על פורים – ספירת הנצח, ובשבוע הבא נדבר על חנוכה – ספירת ההוד:

באים רבותינו ומגלים לנו, שכל הפעולות שעשה יעקב אבינו, לא היו לצורך עצמו אלא לצורך עם ישראל לאורך הגלויות – גלות פרס [פורים] וגלות יוון [חנוכה] – שימו לב:

מבקש יעקב אבינו: **{לב, יב} הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים**.

אומר **בעל הטורים** - **הצילני נא מיד**. ר''ת המן רמז להמן שיצא להכות אם על בנים כדכתיב טף ונשים: **והכני**. ב' במסורה. הכא ואידך אם יוכל להלחם אתי והכני. גבי גלית לומר מה יעקב נתיירא אף דוד נתיירא מה יעקב נרדף אף דוד נרדף וכשם שיעקב ניצל מעשו אף דוד ניצל מגלית וזכות יעקב עמד לדוד וכשם שגבי דוד היה מלחמה אף יעקב הכין עצמו למלחמה שהתקין עצמו לג' דברים.

כותב **הרוקח** – **והכני אם על בנים.** ראה שמזרעו יצא המן שמבקש להרוג טף ונשים ונתפחד, לכך וילן שם בלילה ס"ת 'המן', אמ': רבון העולם אני רואה בלילה ההוא נדדה שנת המלך {אסתר ו, א}. במסכת מגילה {טז, א} אשכחיה דקא מחוי לרבנן הלכות קמיצה [ובזכות זה ניצל][7], לכך ויקח מן הבא בידו מנחה {פסוק יד} שבזכות זה ינצל.

---

[3] שכן מביא הטור בשם אחיו {או"ח ס' תי"ז} – **ושמעתי מאחי הרב יהודה טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד האבות: פסח כנגד אברהם** [חסד]**, דכתיב {בראשית יח, ו} לושי ועשי עוגות, ופסח היה . שבועות כנגד יצחק** [גבורה] **שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב** [תפארת]**, דכתיב {בראשית לג, יז} ולמקנהו עשה סוכות וי"ב ראשי חדשי השנה שגם הם נקראים מועדים, כנגד י"ב שבטים.**

[4] להסבר הדברים ע' מהרח"ו {פרי עץ חיים, פרק ד' מאמרי חנוכה}.

[5] ועוד, שבפורים קיבלו את התורה מאהבה ובשבועות קיבלוה בכפייה.

[6] שפגע בו רק ברגל ימין.

[7] אומרת הגמרא {מסכת מגילה טז, א} - **ויקח המן את הלבוש ואת הסוס אזל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה** הלך ומצא שיושבים החכמים לפני מרדכי ללמוד ממנו **ומחוי להו** ומראה להם **הלכות קמיצה לרבנן** כיצד קומצים **כיון דחזייה מרדכי דאפיק לקבליה וסוסיה מיחד בידיה מירתת** כיון שראה מרדכי את המן יוצא לקראתו והסוס של המלך בידיו, פחד **אמר להו לרבנן** אמר לחכמים **האי רשיעא למיקטל נפשי קא אתי** בא רשע הזה להרגני **זילו מקמיה די לא תכוו בגחלתו** תברחו מפה שלא יהרוג גם אתכם ... **בההיא שעתא נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתיב ליה קמייהו ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה. אמר להו** שאל המן את התלמידים **במאי עסקיתו** מה אתם לומדים ? **אמרו ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי** אמר להם המן: בא קומץ המנחה שלכם, וניצח את עשרת אלפים כיכר הכסף שלי.
אומר רש"י - **הלכות קמיצה.** דורש בענינו של יום וששה עשר בניסן היה הוא יום תנופת העומר.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

וְרֶוַח תְּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר בגימ' "מרדכי"[8] שכל האומות רעדו ממנו (עדר אותיות רעד) שנאמר "ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם".

דבר נוסף, אומרת אסתר: **{אסתר ד, טז} וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן.**

אומר **הרוקח** – וכתיב בענין ג' לילות: א', "וילן שם בלילה ההוא", "והוא לן בלילה ההוא", "ויקם בלילה הוא", וכנגדן תקנה אסתר, **וְצוּמוּ עָלַי** וגו' **שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם.**[9]

עד כאן הפתיח לשיעור, כעת נוכל להתחיל: ☺

אומרים חז"ל {שה"ש רבה, פרשה ג, אות ב} - **רַבִּי יוּדָן אָמַר: כָּל הָרוֹכְלוּת** [מסחר] **שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין וּמַצְלִיחִין בָּעוֹלָם הַזֶּה, בִּזְכוּת אוֹתוֹ הָאָבָק שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. רַבִּי יוּדָן אָמַר חוֹרֵי** ביאור נוסף: **כָּל פְּרַגְמַטְיָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין וּמַצְלִיחִין בָּעוֹלָם הַזֶּה, בִּזְכוּת אוֹתוֹ הָאָבָק שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. רַבִּי עֻזְּרִיָה אָמַר תַּרְתֵּי, כָּל מִלְחָמוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין וּמַצְלִיחִין, בִּזְכוּת הָאָבָק שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. רַבִּי עֻזְּרִיָה אָמַר חוֹרֵי, כָּל תּוֹרָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּזְכוּת יַעֲקֹב אָבִינוּ. רַבִּי בֶּרֶכְיָה וְרַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ אוֹתוֹ הָאָבָק נְטָלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּנְתָנוֹ תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד שֶׁלּוֹ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (נחום א, ג): ה' בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו.**

נשאלת השאלה – מה טמון בתוך המאבק הזה, שהכל נגזר ממנו ?!

אם אלה הדברים, בואו ניגש ליסוד נפלא שמביא הספר **תורת חיים**, לר' אברהם חיים שור:

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה סז, אות ד} - **אָמַר רַבִּי חֲנִינָא כָּל מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַתְּרָן הוּא יִתְוַתְּרוּן בָּנֶיו מְעוֹהִי, אֶלָּא מַאֲרִיךְ אַפֵּיהּ וְגָבֵי דִּילֵיהּ** – באיזה ענין מדובר ? **זָעֲקָה אַחַת הִזְעִיק יַעֲקֹב לְעֲשָׂו, דִּכְתִיב: כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּזְעַק זְעָקָה, וְהֵיכָן נִפְרַע לוֹ ? בְּשׁוּשָׁן הַבִּירָה** אצל מרדכי, **שֶׁנֶּאֱמַר** כאשר שמע מרדכי על גזירת המן **(אסתר ד, א): וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד.**

אם כן יוצא, שמרדכי היהודי שילם את המחיר על כך שיעקב לקח את הברכות מעשו.

שואל התורת חיים – הענין תמוה, דמה ענין צעקת מרדכי לצעקת עשו ?[10]

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה יא , ב} - **אחת לשבעים שנה מביאין אדם שלם** בגופו, **ומרכיבין אותו על** כתפיו של **אדם חיגר. ומלבישין אותו** את העליון, **בגדי אדם הראשון, ומניחין לו בראשו** את **קרקיפלו של רבי ישמעאל, ותלו ליה בצואריה מתקל** [י] [ארבע] **זוזא דפיזא** והיו תולים לו בצווארו אבן פז שמשקלה ארבעה זוזים, להראות את שררתו, **ומחפין** [מכסים] **את השווקים בְּאֵינך** בנופך, **ומכריזין לפניו: סך קִירֵי פלסתר** חשבונו של המושל כזב הוא. **אחוה דמרנא זייפנא** אחיו של אדוננו זייפן הוא. **דְּחַמֵּי חָמֵי** מי שרואה מחזה זה היום, רואהו; **ודלא חָמֵי לא חָמֵי** אך מי שלא רואהו היום, לא יראהו. **מאי אַהֲנֵי לרמאה ברמאותיה** מה תועלת תבוא לרמאי ע"י רמאותו **ולזייפנא בזייפנותיה** ולזייפן בזייפנותו? **ומסיימין בה הכי** והיו מסיימים כך את ההכרזה: **ווי לדין כַּד יְקוּם דין** אוי לו לזה כאשר ההוא יקום.

נשאלת השאלה – מה הולך כאן – מה זו ההצגה הזאת ? למה לוקחים דוקא אדם צולע ? מדוע שמים עליו קרקיפלו של רבי ישמעאל ? מה רוצים הרומאים ?!

בואו נתבונן בדבריו הנפלאים של ה**תורת חיים**:

שואל ה**תורת חיים** – למה זה נגע מלאך בכף ירכו של יעקב דוקא, ולא במקום אחר ?

אם אנחנו רואים, שאמר שרו של עשו ליעקב: **{לב, כז} לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי**, מובן מכאן, שכל המאבק שלהם היה סביב הברכות שברך יצחק אבינו את יעקב. רצה שרו של עשו, שיחזור בו יעקב אבינו מקניית הבכורה, ויאמר שמכירת הבכורה ע"י עשו לא רלוונטית, והבכורה חוזרת בחזרה אליו !

אם כן, בשביל מה להכניס לו מכה בכף הירך ?!

אומר ה**תורת חיים** – בשעה שמכר עשו ליעקב את הבכורה, נאמר **{כה, לג} וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב.**

איך נשבעים ?

בעבר, סדר השבועה היה, שהנשבע היה שם ידו תחת ירכו של המשביע – אנו מוצאים זאת פעמיים בתורה: בפעם הראשונה, כאשר אברהם אבינו השביע את אליעזר, שנאמר **{כד, א} שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יַרְכִּי**. הפעם השנייה, בפרשת ויחי, כאשר יעקב אבינו משביע את יוסף שיביאו לקבורה בארץ

---

[8] **'ברוך שאמר'**: כדי שיתקיים בבנין **{אסתר ד, יד} רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר** .

[9] **'ברוך שאמר'**: ג' פעמים נאמר 'לילה' בפרשה שלנו. אמרה אסתר: "ריבונו של עולם, אני מבקשת שיצומו לילה ויום, כנגד אותם ג' לילות שכיון אליהם יעקב כדי להציל את עם ישראל מגזירת המן".

[10] **'ברוך שאמר'**: מדוע דוקא מרדכי משלם את המחיר ?! יעקב אבינו פגע בעשו, אז יש לו בנים – ראובן, שמעון, לוי, יהודה, ישככר, זבולון ... שהם ישלמו את המחיר ! למה מחכה הקב"ה כ"כ הרבה זמן עד שהוא נפרע מיעקב – ועוד ממי ?! דוקא ממרדכי !

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ישראל, שנאמר **{מז, כט} וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לְבְנוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יֶרְכִּי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם**.

<u>אומר האבן עזרא</u> - **שים נא ידך תחת ירכי**. יש אומר רמז למילה. ואילו היה כן היה נשבע בברית המילה ולא בשם. והקרוב אלי שהיה משפט בימים ההם לשום אדם ידו תחת ירך מי שהוא ברשותו והטעם אם אתה ברשותי שים נא ידך תחת ירכי. והאדון יושב והירך על היד כטעם הנה ידי תחת רשותך לעשות רצונך. וזה המשפט עדיין בארץ הודו.

ולכך בא המלאך לקעקע יריכו של יעקב, כאלו הוא בא לבטל את השבועה ולערער על הבכורה והברכה, דהא בהא תליא[11]

נאמר בתורה **{בראשית כז, לג} וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד** וגו', אמר יצחק: "הייתכן שברכתי את הקטן לפני הגדול – הרי אסור לעשות את זה - לבכור מגיעה הברכה קודם ?!", הגיע עשו מן השדה ואומר **{כז, לו} וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי** – שמע זאת יצחק – שמח ואמר: "גם ברוך יהיה !"

אם אלה הדברים, נוכל להתקדם:

נאמר במגילת אסתר: **{ה, ט} וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל מָרְדֳּכַי חֵמָה** – מיליוני אנשים רואים את המן מעבר לכביש ומשתחווים – רק אחד לא משתחווה – מרדכי!

<u>נשאלת השאלה</u> – מדוע מרדכי לא משתחווה ?

<u>אומר התרגום יונתן בן עוזיאל</u> – **פשט ית רגליה ימיניה ואחוי ליה שטר זבינתא דאזדבן ליה בטולמא דלחם דמכתבא באסטרקליליה כל קבל ארכובתיה וכו'[12].**

מקור הדברים מובא ב'תרגום שני' - מביא אותו ה**ילקוט מעם לועז** {מגילת אסתר} :

ועוד טעם למה זילזל בהמן, לפי שהיה המן עבדו של מרדכי שנמכר לו וכך היה המעשה: בשנת ג' אלפים שצ"ג ליצירה מרדו במלך בני הודו, והמלך אחשורוש שלח י"ב אלף חיילים לשם להכניע את המורדים, ובראש כל הצבא הזה העמיד ב' שרי צבא, מרדכי והמן. והם חילקו ביניהם המחנות. שכל אחד פקד על ששת אלפים איש, והמלך נתן להם צידה וכסף וחלקו ביניהם הצידה והכסף לשני חלקים: מחצית למרדכי בשביל צרכי חילו, ומחצית להמן בשביל צרכי חילו. והיה בצידה הזה מספיק לשלש שנים. והלכו מרדכי והמן וערכו מצור על העיר, שהיה מרדכי וחילו בצד מזרח של העיר, והמן וחילו בצד מערב. והמן ביזבז כל הכסף והצידה עד שכלה הכל לסוף שנה. אבל מרדכי לא ביזבז בלי חשבון, אלא כדי ההכרח בצימצום, וכשכלתה שנה וראה המן שהמלחמה תימשך זמן רב ולא נשאר לו צידה ומזון בשביל חילותיו, הלך אל מרדכי ואמר לו: דע שכל אותו צידה וממון שנתן לי המלך לג' שנים בזבזתי ולא נשאר בידי כלום, ועכשיו אין לי מה לאכול וכולנו נמות ברעב, ואין אנו יכולים לכבוש את העיר. אמר לו מרדכי: הרי ידעת שהמלך שלח לנו צידה וממון בצמצום לשלש שנים וחלקם ביניכם, ולא היית צריך לפרנס אפילו חייל אחד מחילותי. ועכשיו אתה בזבזת הכל, ואילו אני הוצאתי רק שליש ונשארו בידי שני שלישים לצורך השנתיים הבאות ואתה בזבזת הכל בשנה אחת, ואיזו עצה אתה מחפש ? אמר לו המן: אם אתה מסכים הלווה לי בריבית ואני אחזיר לך פי שנים. אמר לו מרדכי: אין אני יכול לעשות כן מב' סיבות. האחת, אם אתן לך מצידתי, כיצד אפרנס את חילותי במשך שנתיים. והסיבה השניה, כיון שאני מבניו של יעקב ואתה מבניו של עשו, הרי אנו אחים, ונאמר בתורה: "לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אוכל". וכשבאה שעת האכילה ביקשו חילותיו של המן אוכל מהמן ולא היה בידו, וביקשו להורגו. שהביא אותם במקום ציה זה להמיתם ברעב. מיהר המן ובא אצל מרדכי ואמר לו: מבקש אני ממך להלוות לי ברבית מרובה. אתן לך פי עשר. אמר לו מרדכי: כבר אמרתי לך שאסור לנו ליקח נשך ומרבית. אבל אם אתה מסכים למכור עצמך לי לעבד, שתעבוד אותי תמיד יום אחד בשבוע אפרנס אותך ואתן צידה לכל חילך. ראה המן שאין לו תקנה אחרת, אמר למרדכי: יהי כדבריך. חיפשו נייר לכתוב בו שטר המכירה ולא מצאו, כיון שלא היה במקום ישוב, לקח מרדכי לוח נחושת הנקרא "לאמינה" (מגן) שנותנים ברגלים בזמן הקרב, וכתב בו שטר המכירה בזה הלשון: אני המן בן המדתא מזרע אגג מודה ששלח אותי המלך לכבוש עיר ההודים ומינה אותי על ששת אלפים חילים, ונתן לי המלך אחשורוש צידה וממון לפרנס חילותי במשך שלש שנים. וכך עשה המלך למרדכי היהודי בנו של שמעי משבט בנימין שמינה אותו על ששת אלפים איש, ואני בזבזתי הכסף בשנה אחת ולא נשאר בידי כלום לפרנס בו את חילות המלך. וביקשתי ממנו להלוות לי ברבית, ואמר, כי עון יש בדבר להלוות לי ברבית כיון שעשו ויעקב אחים היו, ולא היתה לי ברירה אלא למכור עצמי לעבד ברצוני הטוב, כיון שראיתי בו טובה מרובה. ועכשיו אין לי רשות בעצמי או להימנע מלהיות עבדו של מרדכי תמיד. ואין לי רשות להתכחש לזה ולומר

---

[11] **'ברוך שאמר'**: בא שרו של עשו, ודורש מיעקב לחזור בו ממכירת הבכורה – איך הוא רומז לו את זה ? נותן לו מכה במקום השבועה שנשבע עשו – תחת הירך – אותו מקום שהניח עשו את ידו, כאשר נשבע ליעקב שהוא מוכר לו את הבכורה ! אם כן, מה רצה שרו של עשו ?! הוא רצה לקנות בחזרה את הבכורה, ואם הוא קונה את הבכורה, ממילא הוא קונה גם את הברכות – למה ?

[12] תרגום: מרדכי פשט את רגלו הימנית והראה לו שטר מכירה, שהמן נמכר למרדכי עבור כיכרות של לחם.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

שאינני עבדו של מרדכי, ואין לי רשות לסרב בשום פעם לשרת אותו יום אחד בשבוע כל ימי חיי וחיי בני ובני בני עד סוף כל הדורות. וגם אין לי רשות לשמור לו טינא ולטעון שמכירתי היתה שלא ברצוני, או לומר שהוא הטעה אותי ושיקר לי כמו שטען עשו זקני ליעקב במכירת הבכורה, שמכר עשו הבכורה ליעקב וביקש אח"כ להתחרט. אלא אני מתחייב מעכשיו למלא כל החובות. ואם אבטל התנאים או אחד מהם ייחרב ביתו של המן ועץ התליה יהיה מוכן לו. ואני המן בן המדתא מזרע אגג קבלתי על עצמי להיות עבד למרדכי היהודי בכל לבי. והמן אישר ההסכם, ומרדכי פרנס אותו ואת חילו.

וכיון שהיה המן עבדו של מרדכי, לא היה נאה לו כלל לכרוע להמן, שהרי כיצד יכרע אדון לעבדו, ויאמר אח"כ שקרע מרדכי שטר העבדות והוציאו לחירות. ומרדכי, היה מראה לו רגלו ובו כתוב השטר הזה ומראה לו שהוא עבדו. והמן הכין עצמו לתליה, שהרי הוא עצמו כתב שאם יתכחש למכירתו ייתלה. ולכן לא חשש מרדכי כלום, שהיה בטוח שהמן ייתלה.

<u>נשאלת השאלה</u> – מדוע קשר מרדכי את שטר המכירה דוקא על רגל ימין – שְׂשִׂים אותו בחליפה ?!

<u>אומר ה**תורת חיים**</u> – ולפי מה שפירש' נראה, משום דהמן נתקנא במרדכי על דבר הבכורה והברכה שלקח יעקב מעשו ... ואולי מרדכי ניצוץ ובן גילו דיעקב הוה...

והמן נמי נראה דבן גילו דעשו הרשע הוה, והיינו דאיתא במדרש רבה {אסתר ז, י}: ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו [אסתר ג, ו], בזוי בן בזוי, להלן כתיב [כה, לד] ויבז עשו את הבכורה וכאן כתיב ויבז בעיניו.

וכי היכי דיעקב קנה מעשו את הבכורה, דהיינו השררה בלחם ונזיד, ככה מרדכי נמי, שקנה את המן לעבדא בטולמא דלחם.

ולהכי קשר מרדכי את שטר המכירה על יריכו, מקום השבועה אשר נשבע לו עשו ליעקב על מכירת הבכורה, וכאשר זחה דעתו של המן על מרדכי פשט את יריכו בשטר מכירתו אשר עליו להראות לו שגם הוא, גם אבותיו וכל אומתו כולם המה עבדיו מימים קדמונים ע"י הבכורה שקנה יעקב מעשו נשבע לו בשימת יד תחת ירכו, ולהכי קשרו על ירך ימינו, דנראה לומר כי גם עשו שם ידו תחת ירך ימינו של יעקב בשבועתו, שהרי המלאך לא נגע בכף יריכו של יעקב אלא כדי לבטל השבועה כדפירשתי, והמלאך בכף ירך ימינו נגע, כדאמר לעיל [חולין צא.].

<u>אם אלה הם פני הדברים, נוכל לגשת כעת ליסוד נוסף</u>:

החיד"א בספרו **מדבר קדמות**, מביא דבר נפלא שהזוהר הקדוש עומד עליו כאן בפרשה:

אומרת התורה: **{לג, א} וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיַּחַץ אֶת הַיְלָדִים עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת: {ב} וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן רִאשֹׁנָה וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרֹנִים: {ג} וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו.**

<u>שואל הזוהר הקדוש {וישלח קע"א ע"ב}</u> - **וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִיר הָאָבוֹת, שֶׁנִּבְחַר חֵלֶק שָׁלֵם לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, וְהוּא הִתְקָרֵב אֵלָיו יוֹתֵר, אֵיךְ הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתוֹ עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁהוּא בְּצַד שֶׁל אֵל אַחֵר, וּמִי שֶׁסּוֹגֵד לוֹ - סוֹגֵד לְאֵל אַחֵר?**

<u>ואומר</u> - **כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו, וְלֹא כָתוּב וַיִּשְׁתַּחוּ לְעֵשָׂו. אֶלָּא כְּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהָרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִמּוֹ, אָז הִשְׁתַּחֲוָה כְּנֶגְדּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת כָּבוֹד לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְאַחֵר פְּרָט לוֹ, וְהַכֹּל הוּא כָּרָאוּי. אַשְׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם שָׁעוֹשִׂים בִּשְׁבִיל כְּבוֹד רִבּוֹנָם הוּא, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִסְטוּ יָמִינָה וּשְׂמֹאלָה.**

אם כן יוצא, שיעקב השתחווה לשכינה ז' פעמים ולא ח"ו לעשו הרשע. אבל מה לעשות שעם יעקב היו נשיו וילדיו – הם לא ידעו שהוא משתחוה לשכינה, אלא חשבו שהוא משתחוה לעשו הרשע – לכן גם הם השתחוו בפניו !

אם כן, היה כאן חטא שנקרא בפי חז"ל – 'מראית עין', שהיה צריך לבוא לידי תיקון – איך ?

<u>אומר החיד"א {**מדבר קדמות** מערכת מ, כה}</u> - מרדכי הוא גלגול יעקב והמן הוא גלגול עשו, ומאחר שפגם יעקב על שהשתחוה לעשו ז' פעמים לכן בא עתה מרדכי ולא רצה להשתחוות להמן[13] - שהוא עשו, כדי לתקן על מה שקלקל יעקב, וזה היה סיבה למרדכי להכניס כל ישראל בסכנה גדולה כזו... ולכאורה היה קשה מדברי הזהר הקדוש פ' וישלח דף קע"א ע"ב דקאמר דהשכינה עברה לפניו והשתחוה לשכינה, ואפשר ליישב כמ"ש מהר"א גאלנטי, דהשבטים לא ידעו שהשכינה עברה לפניהם [וסברו דיעקב אע"ה השתחווה לעשו ח"ו] ולכן גם הם השתחוו לעשו. ויען שהקב"ה מדקדק וכו', לכן נחשב ליעקב כאלו השתחוה לעשו. ומהקדמה זו בעניותי ביארת"י הקדש כמה מאמרים וענינים בקונט' 'כסא דוד', דרוש ב' בס"ד ע"ש באורך וגרגיר קטן אכתוב פה כי רז"ל אמרו שתמנע ציותה לעמלק שינקום נקמתה שלא רצה יעקב לישא אותה, ולכן עמלק נלחם

---

[13] שנאמר **{אסתר ג, ב} וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי כֵן צִוָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה.**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

בישראל ואפשר דגם המן הרשע עודנו מחזיק לנקום נקם תמנע, וכן המן גי' לוט"ן שהוא אחי תמנע, ויען יעקב אע"ה לא נשא אותה לשם שמים, כדי שתהיה מיטתו שלימה. לכן יעקב אע"ה הגינה זכותו להינצל מהמן ע"י מרדכי, שהוא גלגול יעקב אע"ה...

כעת מובן, מדוע היה צריך לשלם מרדכי על דמעותיו של עשו הרשע, שצעק צעקה גדולה ומרה:

<u>שאלנו</u> – מדוע דוקא מרדכי ?!

פשוט מאוד, כי מרדכי הוא ניצוץ נשמתו של יעקב אבינו – אתה גרמת לו לבכות ?! אתה תשלם את המחיר! הקב"ה מאריך אף, אבל לא מוחל - אין דבר כזה שתצער את השני, ולא תבוא לידי חשבון !

לכן, היה צריך יעקב אבינו לחזור לעולם בתור מרדכי היהודי, ולשלם את המחיר על אותה צעקה גדולה ומרה – זהו התשלום במידה כנגד מידה !

<u>אם ככה, נוכל להבין יסוד נפלא</u>:

כל הויכוח שיש לנו עד היום עם אומות העולם, הוא על האם אותה מכירת הבכורה עדיין קיימת או לא.

<u>אומר ה**תורת חיים**</u> – ונראה דהיינו דאיתא בפ"ק דעבודת כוכבים [יא:]: אחת לשבעים שנה מרכיבין אדם שלם על חיגר. כלומר, בא להראות שאין ממש בבכורתו של יעקב, שלא הסכים המלאך על ידו, דלכך נגע בכף יריכו ועשאו חיגר לבטל השבועה.

לכן לאחר כ"כ הרבה שנים, עדיין טוענים אומות העולם שהברכה שקיבל יעקב אבינו לא הגיעה לו – שקיבל אותה במרמה ובזייפנות !

<u>שאלנו</u> – מדוע הם שמים דוקא את קרקיפלו של ר' ישמעאל כהן גדול ?!

<u>מספר המדרש {מדרש עשרה הרוגי מלכות}</u> - **אמרו עליו על רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שהיה אחד משבעה אנשים יפים שהיו בעולם, ואלו הן : אדם הראשון, יעקב, יוסף, שאול, אבשלום, רבי אבהו ורבי ישמעאל**[14] ...

נכנס הקיסר וכל גדולי רומי אחריו. אמר להם מי יהרג תחילה? ענה רבי שמעון בן גמליאל: אני נביא בן נשיא מזרעו של דוד מלך ישראל עליו השלום. לכן אני איהרג תחילה. ענה רבי ישמעאל כהן גדול ואמר: אני כהן גדול בן כהן גדול מזרעו של אהרן הכהן, אני איהרג תחילה ואל אראה במיתת חברי. אמר הקיסר זה אומר אני איהרג תחילה וזה אמר אני איהרג תחילה, מה נעשה ? הפילו גורלות ביניהם. הפילו גורל , ונפל הגורל על רבן שמעון בן גמליאל . מיד צוה הקיסר לחתוך את ראשו תחילה וחתכוהו, ונפל ראשו ליד רבי ישמעאל , ונטל רבי ישמעאל כהן גדול את ראשו בין ירכיו וצוח עליו במר נפש ואמר: אייה תורה ואייה שכרה ! הלשון שהיתה מבארת התורה בשבעים לשונות , איך עתה לוחכת את העפר ?! והיה מתאונן ובוכה על רבן שמעון בן גמליאל , אמר לו הקיסר: מה זה ועל מה זה זקן שאתה בוכה על חבירך ? היה לך לבכות על עצמך. אמר לו רבי ישמעאל: איני בוכה על עצמי, כיון שחברי גדול ממני בתורה ובחכמה, ועל שקידמני בישיבה של מעלה אני בוכה.

עוד רבי ישמעאל מדבר מתאונן ובוכה ומקונן, השקיפה בתו של הקיסר מבעד החלון וראתה את יופיו של רבי ישמעאל כהן גדול ונכרמו רחמיה עליו. ושלחה לאביה, ליתן לה שאלה ובקשה אחת, ושלח לה הקיסר: בתי, כל אשר תאמרי אעשה, חוץ מרבי ישמעאל וחביריו. שלחה לו: אבקש ממך להחיות את נפשו, שלח לה כבר נשבעתי, שלחה לו אבקשך אם כן, שתצוה להפשיט את עור פניו כדי להסתכל בו במקום מראה, מיד צוה להפשיט את עור פניו, וכיון שהגיע למקום תפילין צעק צעקה גדולה ומרה, ונזדעזעה שמים וארץ. צעק פעם שניה ונזדעזע כסא הכבוד. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: צדיק כזה שהראית לו כל גנזי העולם עליונים ורזי תחתונים, יהרג במיתה משונה מן הרשע הזה ? זו תורה וזו שכרה? אמר להם: הניחו לו שתעמוד זכותו לדורות שלאחריו. אמר הקב"ה: מה אעשה לבני, גזירה היא ואין מי שיפר אותה. יצאה בת קול ואמרה: אם אשמע קול אחר, אהפוך את כל העולם לתוהו ובהו. וכששמע רבי ישמעאל כך, שתק. אמר לו הקיסר: עד עתה לא בכית ולא צעקת, ועתה אתה צועק ? אמר לו: לא על נשמתי אני צועק, אלא על מצות תפילין שלוקחים ממני. אמר לו הקיסר: עדיין אתה בוטח באלוהיך ? אמר לו {איוב יג, טו} הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל כלומר, גם אם יִקְטְלֵנִי, בכל זאת איני נפרד מהקב"ה, אלא אמשיך ואקוה אליו. מיד יצאה נשמתו של רבי ישמעאל.

אם כן, לוקחים את קרקיפלו של ישמעאל כהן גדול, ומניחים על אדם צולע – כי הוא המייצג את יעקב אבינו שהיה צולע מאותה המכה שנתן לו שרו של עשו בכף הירך, ואומרים: "**אחוה דמרנא זייפנא**" – אחיו של אבינו הוא רמאי ! אבל הם מודים: "רק כרגע אנו על ישראל" – למה ???

כי {כז, מ} כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ – כאשר יתהפך הגלגל ועם ישראל ישארו דבוקים בקב"ה – {לב, לב} וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ – כאשר תבוא הגאולה השלימה ויהפוך הקב"ה את הגלגל – "**ווי לדין כד יקום דין**" – אוי ואבוי מה

---

[14] שכל אחד מהם, ינק מיופיו של הקודם לו – ר' ישמעאל מר' אבהו, ר' אבהו מאבשלום וכו'.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

שיהיה לאומות העולם – יהיו אומללים ממה שיעשו להם עם ישראל !

<u>עפ"י הדברים האלה, אומר ה**תורת חיים** יסוד נפלא</u> :

דלכך בשעה שיצאו ישראל ממצרים בא עמלק להילחם עמהם ולא שום עובדי כוכבים, כי נפל עליהם פחד. לפי שבשעה שיצאו ישראל ממצרים, חתם הקב"ה על מכירת הבכורה שלקח יעקב מעשו, דלכך קראם אז בני בכורי ישראל {שמות ד, כב}, כדאיתא במדרש {שמ"ר טו, כז}. והענין הוא כי ישראל ראשית אונו של הקב"ה הן, שבשעה שבא להראות את כח מעשיו לבראת את העולם העלה את ישראל בראשית מחשבתו וע"י כן ברא העולם ומלואו, כמ"ש {ב"ר א, ו}: בראשית ברא אלקים, בשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו [ירמיה ב, ג]. והכי איתא בהדיא בתרגום שיר השירים, גבי אחזו לנו שועלים [ב, טו], דעמלק לא בא להילחם אלא בשביל הבכורה והברכה, ז"ל: בתר דעברו ית ימא אתא עליהון עמלק רשיעא די נטר להון דבבו על עיסק בכרותא ובוכתא די שקל יעקב אבונא מן עשו[15].

ובהכי ניחא מה שאמר משה ליהושע צא והילחם בעמלק [שמות יז, ט], ולא יצא הוא עצמו, לפי שאמר משה בלבו: הריני מעמיד נגדו להילחם מי שירש בכורתו של יעקב אשר לקח מיד עשו, כדי שיגן עליו זכותו של יעקב בעל הבכורה. לפי שהבכורה אשר לקח יעקב מעשו נתנה ליוסף בנו, שנאמר [בראשית מח, כב] ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי, ויהושע זכה לבכורתו של יוסף, שנאמר [דברים לג, יז] בכור שורו הדר לו, ופירש רש"י ז"ל: מלך היוצא ממנו והוא יהושע[16], שורו – שכחו קשה כשור לכבוש כמה מלכים. הרי יהושע נקרא בכורו של יוסף. וכיון שהבכורה באה ליעקב מן הדין והקב"ה הסכים על ידו, לכך נצחו יהושע לעמלק.

יוצא עפ"י הדברים שאמרנו, שכל המלחמה שהיתה בין יעקב אבינו לעשו, נסובה סביב דבר אחד – מי הוא הבכור. שרו של עשו ניסה לערער על כך, והצליח לתת מכה ליעקב אבינו בכף הירך – לאמור: "אנחנו הבכורים ולא אתם !"

לבסוף, לא הצליח שרו של עשו והכניע את יעקב. אמנם הוא הצליח לתת לו מכה בכף הירך ולגרום לו לצלוע, אבל בעלות השחר הוא נתרפא, שנאמר **{לב, לב} וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ**.

עד כאן לגבי המכה ברגל הימנית של יעקב אבינו, הנקראת 'נצח'. בנוסף, אומרים חז"ל, הוא קיבל מכה גם ברגל השמאלית הנקראת 'הוד' – לא רק פורים יש כאן [נצח] אלא גם חנוכה [הוד] – נפתח את הנושא כדי שנשאיר טעם לקראת השיעור הבא: ☺

אומרת התורה: **{לב, כה} וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ** וגו'.

<u>אומר רש"י</u> - **ויותר יעקב.** שכח פכים קטנים וחזר עליהם.

<u>אומר ה**שפתי כהן** [מגורי האר"י הקדוש]</u> – **ויותר יעקב לבדו**. אז"ל: אל תקרי לבדו אלא לכדו, מאין בא לו זה הכד ? כשיעקב שם האבנים מראשותיו והשכים בבקר ומצאן אבן אחת ונתבצר לו כד של שמן ויצק על ראשה וחזר הכד ונתמלא, אז ידע יעקב שהוא מזומן לברכה ואמר אין זה ראוי להניחו כאן, והוא השמן שנמשחו ממנו המשכן וכל כליו והמזבח ואהרן ובניו והמלכים ועדיין כולו קיים, כמו שאמרו חז"ל: זה לי לדורותיכם, והוא כד השמן של הצרפית שאמר לה אליהו כד השמן לא תכלה, והוא אסוך שמן של אשת עובדיה הנביא, כשראה יעקב שכל כך נסים עתיד להיות בו, סיכן עצמו והביאו, כן מצאתי.

אם כן, בא שרו של עשו וניסה למנוע ממנו מלקחת את אותם פכים קטנים – אותם פכים קטנים, הם החנוכה.

<u>אם אלה הדברים, נאמר רק עוד יסוד אחד</u>:

כותב הזוהר הקדוש, שהפגיעה ברגליו של יעקב אבינו, היתה פגיעה ב"תמכין דאורייתא" – תומכי התורה.

<u>אומר ה**חפץ חיים** {פרשת וישלח}</u> - **ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב**. ובזוה"ק בכף ירכו אלו תמכין דאורייתא. והבאור בזה, כי שרו של עשו התאבק עם יעקב אבינו בענין הברכות, בשביל מה שייכות הברכות ליעקב יותר מלעשו, הלא אח עשו ליעקב. ויעקב טען, שהברכות שייכות לו, בשביל שבניו עתידים לקבל את התורה וילמדוה. ושרו של עשו לא הי' יכול להכחישו בזה, וזהו וירא כי לא יכול לו, אבל לבסוף טען שרו של עשו, כי יבוא זמן בסוף הגלות, היינו קודם עלות השחר, שההמון עם יתעצל מלהחזיק בידי הת"ח הלומדים, וממילא יבטלו הת"ח מלמוד התורה, וזה רמז על כף הירך, כמו הירך שמעמיד את הגוף, כן מחזיקי התורה מעמידים את הלומדים. וזהו שכתוב "ויגע בכף ירכו", אלו 'תמכין דאורייתא' וכאן כבר התגבר שרו של עשו להזיקו באותו מקום. כעדות הכתוב "ותקע כף ירך יעקב".

ומעשי אבות סימן לבנים. בכל דור ודור מתאבקים אתנו שונאינו לרפות ידי העמלים בתורה. ומכיון שרואים שהלומדים נלחמים בכל כחם, אזי מכוין השונא את חציו כלפי "תמכין דאורייתא", אלו מחזיקי התורה ומשתדל להפריעם מלתמוך בידי עמלי תורה באיזה אופן שהוא, או שלוקחים

---

[15] פירוש: כשעברו ישראל את ים סוף הגיע עמלק, כדי לערער על הבכורה שקנה יעקב מעשו. בטענה כי הבכורה מגיעה להם.

[16] שכן יהושע יצא משבט אפרים, ששייך ליוסף. בתחילה, היתה הבכורה אצל ראובן, אבל כיון שראובן בלבל יצואי אביו, העביר יעקב את הבכורה ממנו ליוסף. לכן כל הברכות שקיבל יעקב אבינו מיצחק – עברו ליוסף. ויוסף העבירם לאפרים שיצא להילחם בעמלק !

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

מהם את כספם ע"י מסים וארנוניות, או שמטמטמים את לב המחזיקים וקול שוועת התורה ולומדי' אינו מגיע לאזנם, וכאן השונא מצליח, ועולה בידו להשפיע על המחזיקים לבל יתמכו בעמלי תורה ביד נדיבה. והשונא, הוא היצה"ר חושב, שמכיון שעלתה בידו לשבור מטה לֶחֶמָם של הלומדים, כבר יזניחו את למודם ויעזבו את הישיבות, אבל כאן גילתה לנו התורה, כי אע"פ שהמלאך הצליח, "ותקע כף ירך יעקב", אבל המלחמה עדיין נטושה. "בהאבקו עמו" - יעקב מתאבק בעצמו עם המלאך, אף אחרי שנצח את התומכים, וזה לנו לאות, כי התורה לא תמוש מדורות הבאים, למרות כל העינויים והגזרות, אדרבה יעקב יצא המנצח ועוד יעלה למדרגה יותר גבוהה אשר בשם "ישראל" יכונה.

כותב הרב פינקוס זצ"ל בספרו, רעיון מרגש מאוד:

כותב הרב פינקוס זצ"ל {שיחות רבי שמשון דוד פינקוס – חנוכה} - מבואר, איפוא, כי גם לאחר המאבק בין יעקב לשרו של עשו, עם ישראל – בני יעקב – נותרו בשלימותם עד לקץ הימים.

היכן בכל אופן טמון חסרון או פגם כלשהו בעם ישראל ? ברגליים ! בהן הם סובלים מאיזושהי צליעה קלה. והדבר, כמובן, אומר דרשני.

והנה אמרו חז"ל {זוהר שם}: "ויגע בכף ירכו - אלין אינון תמכין דאורייתא". הרגלים הם תומכי הגוף, ותומכי התורה הם "הרגלים" של התורה, של עם ישראל. ומאחר ונתבאר שהגוף בריא ורק הרגליים חולות, נמצינו למדים לכאורה שבית המדרש מתנהל כדבעי אלא שישנה בעיה עם המשכורת... זהו דבר הפלא ופלא. וכי הבעיה של כלל ישראל נעוצה בתומכי התורה [ובהם בלבד] ?! אדרבה, לפום ריהטא המציאות נראית ממש הפוכה: הרי בדורנו אנשים תורמים הון עתק להחזקת תורה[17]. אנשים בונים ישיבות ובתי מדרשות, ואף תומכים ב"כוללים". היכן, איפוא, ניכרת הפגיעה ב"תמכין דאורייתא"?

אלא שהמושג 'תומכי תורה' פירושו הבסיס והיסוד עליו עומדת התורה. או בלשון אחר, אדם שהתורה 'יושבת' עליו, על לבו. אכן, ישנם בדורנו יהודים צדיקים ובעלי חסד גדולים התורמים כסף רב לעולם התורה, אך נדמה שרק מתי מעט מתוכם חשים אחריות לקיום התורה. והראיה, עבור ישיבה במצב קשה יתרום יהודי 100 ש"ח ואילו עבור קניות לביתו יוציא 2500 ₪. מדוע ? ההבדל נעוץ בעובדה כי כלפי בני ביתו - אשתו וילדיו - חש האדם שהאחריות למחייתם רובצת על כתפיו, ואילו הישיבה הרי איננה באחריותו האישית ... זהו איפוא הפגם שנוצר בכלל ישראל מכח "ויגע בכף ירך יעקב" - אין אף אחד המרגיש שקיום התורה בישראל נמצא באחריותו האישית.

אותם הדברים, אמורים גם לגבי הוצאה עבור מצוות, לדוגמא – אדם צריך לקנות מזוזות לביתו. כמה עולה מזוזה מהודרת ? 300 ₪ תפילין – 1000$ - גם אם אין לך, אתה נותן ארבעה צ'קים וקונה ! – דבר שהוא שלך, אתה מוצא עבורו את הכסף – כי זה שלך !

אמר משה רבינו **{במדבר יא, יב}** **כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן אֶת הַיֹּנֵק** – אבא לא אומר לילדיו: "אין לי מה לתת לכם לאכול" – אם זה שלי, אני אדאג שיהיה להם אוכל !

היה יהודי שהתגורר בלונדון. איתו בבנין התגוררו עוד שתי משפחות חרדיות ועוד שכן גוי מבוגר – ששימש לגוי שבת במקרה הצורך ☺

בשבת אחת, נסע היהודי לנופש שישי-שבת וגם הגוי נסע לסוף שבוע. חזרו במוצאי שבת – הדירה של הגוי כולה מרוקנת – לקחו את כל הבית, עקרו את הכספת – אפילו את השעון מעורר ☺

לעומתו, השכן החרדי פותח את הדלת – הבית עומד על מקומו – לא נגעו בשום דבר !

שאל אותו הגוי: "איך יכל להיות שלא נגעו אצלך בשום דבר – אצלי עקרו אפילו את הכספת מהקיר ?!"

הראה לו היהודי את המזוזה שעל פתח ביתו: "אתה רואה את זה ?! זה שד"י – שומר דלתות ישראל – המזוזה היא השמירה שלנו!"

"מה אתה אומר?! וכמה זה עולה ???", אמר לו הגוי.

"100 סטרלינג כל מזוזה"

"תעשה טובה, תקנה לי אחת לכניסה", ביקש הגוי.

הלך וקנה לו היהודי את המזוזה, וקבע לו אותה על פתח הבית.

לאחר שבועיים, ערב אחד, דפיקות בדלת אצל היהודי – בדלת - השכן הגוי:

"שלום עליכם !", אומר לו היהודי.

אומר לו הגוי: "תעשה טובה, בוא תוריד לי את המזוזה שלך מהמשקוף כמה שיותר מהר !!!"

---

[17] **'ברוך שאמר'**: זכיתי להכיר יהודי שנפטר לפני מס' שנים – הרב זאב וולפסון זצ"ל – יהודי שהיה תורם 40 מיליון דולר לשנה, למוסדות תורה וחסד בארץ ישראל ! הוא היה מגיע לארץ, ומחפש איפה אפשר לתרום !
ישנם יהודים בארה"ב שאני מכיר, שמחזיקים ישיבות לפי מס' התלמידים בכל ישיבה – לא משנה חסיד, ליטאי וכו' – שולחים להם את מס' התלמידים – הם בודקים ושולחים צ'ק !

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

"למה, מה קרה – שוב פרצו לך ???"

"לא פרצו ... אבל כל חמש דקות, דופקים לי בדלת לבקש צדקה !!!" ☺

אם כן, אנחנו ניתן $1000 לתפילין ו – 100 סטרלינג למזוזה וכו' – כי זה שלנו ! אבל אם באים לבקש תרומות לישיבה, אתה אומר: "ישיבה ? זה לא שלי ..."

<u>אומר הרב פינקוס</u> – זה נקרא פגיעה ב'תמכין דאורייתא' !!! כמו שאתה מפריש כסף לצרכי המשפחה והוצאות הבית, ככה אתה צריך להפריש גם לישיבות וללומדי התורה !!! אם אתה לא מרגיש שהישיבה היא התפילין שלך, שהישיבה היא המזוזה שלך – זו הפגיעה שיש לנו !

אומרים לנו חז"ל, שאותו ה'צליעה' של יעקב, תימשך עד ביאת המשיח.

אם כל אחד ואחד מאיתנו ירגיש שהישיבות הם חלק ממנו, שהישיבות הם חלק מהתקציב החודשי שלו – נזכה לביאת גואל צדק ולגאולה השלימה במהרה בימינו אמן ואמן !!!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פרשת וישלח – החמור הגדול משכם – שנת תשע"ו.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וישלח. עוסקת הפרשה, במפגש שבין יעקב לעשו לאחר 34 שנים שלא ראו זה את זה. בשנים עברו, עסקנו במפגש הזה רבות, והיום הייתי רוצה לעסוק בנושא אחד שקשור לפרשה, והוא המקום שנקרא 'שכם'.

אומרת התורה **{לג, יט} וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר: {יט} וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה.**

<u>אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה ע"ט, אות ז}</u> - **וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ וגו' בְּמֵאָה קְשִׂיטָה (בראשית לג, יט), אָמַר רַבִּי יוּדָן בַּר סִימוֹן זֶה אֶחָד מִשְּׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם יְכוֹלִין לְהוֹנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לוֹמַר גְּזוּלִים הֵן בְּיָדְכֶם, וְאֵלּוּ הֵן: מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל יוֹסֵף.**

ישנו מחנה משותף לשלשת המקומות האלה:

<u>אומרים חז"ל {אבות פ"א, מ"ב}</u> - **שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים.**

ענין **הַתּוֹרָה** קשור לשכם, כי בשכם כרת הקב"ה ברית עם עַם ישראל, ובשכם ציוה הקב"ה לשים אבנים ולסוד אותם בסיד ולכתוב עליהם את התורה בשבעים לשון. ענין **הָעֲבוֹדָה** מתקשר לבית המקדש – המקום שבו נעשו הקרבנות. ענין **גְּמִילוּת חֲסָדִים** מתקשר לקבורת המת, שזהו חסד שעושים עם הנפטר.

שכם, כידוע, הוא מקום קבורתו של יוסף הצדיק ובספר יהושע נאמר **{כד, לב} וְאֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הֶעֱלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ לִבְנֵי יוֹסֵף לְנַחֲלָה.**

<u>נשאלת השאלה</u> – מדוע נקבר יוסף דוקא בשכם ?

<u>אומרים חז"ל {מסכת סוטה יג, ב}</u> - **מאי שנא בשכם** ולמה בשכם ? למה לא בחברון ? למה לא בהר המנוחות ? למה לא בבני-ברק ? **אמר ר' חמא בר' חנינא: משכם גנבוהו ולשכם נחזיר אבידתו.**

הייתי רוצה לעבור לאירוע שהתרחש בשכם, לאחר שיעקב אבינו קנה חלקת שדה בְּמֵאָה קְשִׂיטָה:

אומרת התורה: **{לג, יח} וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדַּן אֲרָם וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר: {יט} וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה: {כ} וַיַּצֵּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.**

<u>אומר רש"י</u> - **ויקרא לו אל אלהי ישראל.** לא שהמזבח קרוי אלהי ישראל, אלא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא עמו והצילו קרא שם המזבח על שם הנס, להיות שבחו של מקום נזכר בקריאת השם, כלומר מי שהוא אל הוא הקדוש ברוך הוא הוא לאלהים לי ששמי ישראל, וכן מצינו במשה (שמות יז טו) ויקרא שמו ה' נסי, לא שהמזבח קרוי ה', אלא על שם הנס קרא שם המזבח, להזכיר שבחו של הקדוש ברוך הוא, ה' הוא נסי. ורבותינו דרשוהו שהקדוש ברוך הוא קראו ליעקב אל. ודברי תורה (ירמיה כג כט) כפטיש יפצץ סלע, מתחלקים לכמה טעמים, ואני לישב פשוטו ושמועו של מקרא באתי.

מיד לאחר מכן, עוסקת התורה במעשה דינה:

{לד, א} וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ: {ב} וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ.

<u>אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין קב, א}</u> - **תנא משום ר' יוסי מקום מזומן לפורענות בשכם עינו את דינה בשכם מכרו אחיו את יוסף בשכם נחלקה מלכות בית דוד.**

<u>אומר ה**פרקי דרבי אליעזר** {פרק לז}</u> – **כַּאֲשֶׁר יָנוּס אִישׁ מִפְּנֵי הָאָרִי וּפְגָעוֹ הַדֹּב וגו'{עמוס ה, יט}. הארי זה לבן, שרדף אחרי יעקב לחטף את נפשו. הדב, זה עשו, שעמד על הדרך כדב שכול בא להמית אם על בנים. והארי יש לו בשת פנים. עמד יעקב והיה מתפלל לפני הקב"ה, ואמר ריבונו של עולם, לא כך אמרת לי שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך {בראשית לא, ג}, והרי עשו אחי עתה בא להרגני ואינו מתירא ממך, ואני מתירא ממנו...**

<u>ממשיך ה**פרקי דרבי אליעזר** {פרק לח}</u> - **כתיב {עמוס ה, יט} ובָא הַבַּיִת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל הַקִּיר וּנְשָׁכוֹ הַנָּחָשׁ. וכשבא יעקב לביתו בארץ אחוזתו שבארץ כנען נשכו הנחש. ואיזה נחש? זה שכם בן חמור, שהיתה בתו של יעקב יושבת אהלים ולא היתה יוצאת החוצה.**

<u>נשאלת השאלה</u> – מדוע נקרא שכם בן חמור בשם נחש ?

<u>כותב הרד"ל</u> – **נשכו הנחש כו' בן חמור החוי.** ולשון חוי דרש חויא נחש, וכן הוא בקהלת רבה פ"י פ"ח שכם בן חמור החוי שנקרא נחש (ע"ש במתנות כהונה) ונשך אותה .

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

עוד, אומרת הגמרא {מסכת שבת קמ"ו, א} – **בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא**.

אם כן יוצא, שמעשה נחש בחוה הוא כעין מעשה נחש בדינה.

נשאלת השאלה – יעקב אבינו עבר את ה'אריה' {לבן} ואת הדב בשלום, איך יתכן שדוקא ב'נחש' הוא נפל ? ועוד, איך יתכן, שיעקב שמיטתו שלימה - שמהוה תיקון לענין העריות, דוקא בתו נלקחה מתחת ידיו, לשכם בן חמור ?!

כידוע, אם נענש אדם כזה או אחר, יש לבדוק על מה הגיע לו העונש, שהרי לא חשיד קב"ה דעביד דינא בלא דינא[18]. אם ככה, צריך לבדוק על מה היתה התביעה על יעקב אבינו ?

מספר המדרש {פרקי דרבי אליעזר פרק לח} – **שהיתה בתו של יעקב יושבת אהלים ולא היתה יוצאת החוצה. מה עשה שכם בן חמור ? הביא משחקות נערות חוצה לה מתופפות בתופים, יצאה דינה לראות בבנות המשחקות, ושָׁלְלָה ושכב אותה, והרתה וילדה את אסנת.**

שואל האברבנאל – באמרו "ותצא דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב", והיא כי מה צורך בכל הכנויים וההודעות האלה, האם היתה שם דינה אחרת לשיצטרך לבאר שזאת היתה בת לאה ? ואם אמר זה לדרוש יצאנית בת יצאנית, כמו שכתב רש"י[19], למה אמר עוד "אשר ילדה ליעקב" ?

אומר האברבנאל – כאשר בנה יעקב את המזבח, באו כל בניו וכל בנותיו לאכל שם מן השלמים ומן הזבחים, ובאו אנשי העיר לראות בחנוכת המזבח, ושכם ראה שמה את דינה וחשק בה. וכאשר היא יצראה לראות בבנות העיר, נמשך מה שנמשך והותרה בזה השאלה. וספר הכתוב שיצאה "דינה בת לאה אשר ילדה ליעקב" – לא לספר בגנותה שהיתה יצאנית בת יצאנית כדברי רש"י, כי הנה לאה צנועה היתה עד שלצניעותה לא הכירה יעקב כשבא אליה. ומה שיצאה ליעקב לאמר "אלי תבא" וגו' - אל פתח ביתה יצאה ולשם שמים נתכוונה. אבל הכתוב הזה בא לספר שבחה של דינה שלא קרה לה זה להיותה יצאנית בטבעה, כי היא היתה בת לאה המלומדת לשבת בית, כי רחל היתה רועה את הצאן ולאה לא היתה יוצאת החוצה. גם מפאת אביה שהיתה בת יעקב יושב אוהלים, ואם היה אביה צנוע, כל שכן בתו ! וזה מורה שלא יצאה לכוונה רעה חלילה, אלא לראות בבנות הארץ. לא אמר 'באנשי העיר' וגם לא 'בבני העיר', אלא 'בבנות העיר' – ר"ל, לראות בבנות העיר במלבושיהן ותכשיטיהן יען לא היה בבית יעקב שום נערה בלתה[20], והיא רצתה ללמוד מנערות העיר כדרך הבתולות ... ואין ספק שלא יצאה דינה יחידה לבדה מבלי חברת איש או אשה, עם היות שלא זכרו הכתוב להיותו דבר מבואר בעצמוף וכמ"ש "ויצא משה לקראת חותנו" וידוע שלא יצא הוא לבדו, אבל אמר הכתוב "וירא אותה שכם בן חמור החוי נשיא הארץ", להגיד שלהיותו בן נשיא הארץ, בחזקה עשה זה ולא חשש למי שבא עם דינה ולא ייירא מיעקב ובניו.

אם אלה הדברים, בואו נתקדם:

מיד לאחר מעשה שכם בן חמור, ולאחר מה שעשו שם שמעון ולוי, אומרת התורה: **{לה, א} וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית אֵל וְשֶׁב שָׁם וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי עֵשָׂו אָחִיךָ**.

נשאלת השאלה – מה פתאום דוקא כאן, לאחר מעשה דינה, בא הקב"ה ומצוה את יעקב ללכת לבית אל ?

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה פא, אות ב} - **רַבָּנָן אָמְרֵי: מַה יָּדְךָ קַדָּם לְפִיךְ כֵּן יְהֵא נִדְרְךָ קַדָּם לְפִיךְ. תֵּדַע לְךָ שֶׁכֵּן שֶׁהֲרֵי אָבִינוּ יַעֲקֹב עַל יְדֵי שֶׁאִחֵר נִדְרוֹ נִתְבַּקְּרָה פִּנְקָסוֹ,**

---

[18] כפי שמספרת הגמרא {מסכת ברכות ה, ב} - **רב הונא תקיפו ליה** החמיצו לו **ארבע מאה דני דחמרא** ארבע-מאות חביות יין . **על לגביה** נכנס אליו **רב יהודה אחוה דרב סלא חסידא** אחיו של רב סלא החסיד, **ורבנן** ובני הישיבה **ואמרי לה** ויש אומרים שנכנסו אצלו **רב אדא בר אהבה ורבנן, ואמרו ליה לעיין מר במיליה** תפשפש במעשיך. **אמר להו ומי חשידנא בעינייכו** מה אתם חושבים שלא פשפשתי ?! פשפשתי ולא מצאתי ! **אמרו ליה: מי חשיד קב"ה דעביד דינא בלא דינא** וכי חשוד הקב"ה בעיניך שעשה בך דין בלא חטא ?! **אמר להו** רב הונא: **אי איכא מאן דשמיע עלי מלתא לימא** למה, שמעתם משהו עליי ?! **אמרו ליה: הכי שמיע לן** כך שמענו, **דלא יהיב מר שבישא לאריסיה** שאינך נותן לאריס שלך מן זמורות הגפן, כפי המגיע לו. **אמר להו: מי קא שביק לי מידי מיניה** וכי מותיר הוא לי משהו מהם ?! **הא קא גניב ליה כוליה** הרי הוא גונב את הכל, כלומר, נוטל לעצמו הרבה יותר מן הראוי לו. **אמרו ליה: היינו דאמרי אינשי** זהו הפתגם שרגילים האנשים לומר: **בתר גנבא גנוב וטעמא טעים** הגונב מן הגנב, טועם אף הוא טעם גניבה. כלומר, שלמרות שהוא גונב ממך, מכל מקום בכך שאתה נמנע מלתת לו את חלקו גם אתה נכשל בחטא. **אמר להו** רב הונא: **קבילנא עלי דיהיבנא ליה** מקבל עליי לתת לו חלקו. ומאותה שעה נתבטל הפסד הממון שהיה לו ממה שהחמיץ היין, ונחלקו האמוראים כיצד אירע הדבר: **איכא דאמרי** יש אומרים **הדר חלא והוה חמרא** החומץ נתקן ונהיה ליין **ואיכא דאמרי** ויש אומרים: **אייקר חלא ואיזדבן בדמי דחמרא** מחיר החומץ הפך להיות כמחיר היין.

[19] רש"י - **בת לאה.** ולא בת יעקב, אלא על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה, שנאמר (ל טז) ותצא לאה לקראתו (ועליה משלו המשל (יחזקאל טז מד) כאמה בתה).

[20] שלפי דבריו, כנראה שהוא לא סובר את שיטת המדרש שלפיה, עם כל אחד מהשבטים נולדה תאומה.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵּית אֵל וְשֶׁב שָׁם וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ, אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא: בִּשְׁעַת עָקְתָא נִדְרָא בִּשְׁעַת רַוְחָא שְׁטָפָא[21].

תירוץ נוסף שאומרים רבותינו, מדוע נלקחה דינה :

בשעה שיעקב מציע ללבן לחלק את הצאן, אמר יעקב ללבן **{ל, לב} אֶעֱבֹר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם הָסֵר מִשָּׁם כָּל שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא וְכָל שֶׂה חוּם בַּכְּשָׂבִים וְטָלוּא וְנָקֹד בָּעִזִּים וְהָיָה שְׂכָרִי: {לג} וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי לְפָנֶיךָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא בָּעִזִּים וְחוּם בַּכְּשָׂבִים גָּנוּב הוּא אִתִּי.**

<u>אומר רש"י</u> - **וענתה בי** וגו'. אם תחשדני שאני נוטל משלך כלום, תענה בי צדקתי, כי תבא צדקתי ותעיד על שכרי לפניך, שלא תמצא בעדרי כי אם נקדים וטלואים, וכל שתמצא בהן שאינו נקוד או טלוא או חום בידוע שגנבתיו לך, ובגנבה הוא שרוי אצלי.

<u>אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה עג, אות ט}</u> - **וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר (בראשית ל, לג), רַבִּי יְהוּדָה בַּר סִימוֹן אָמַר כְּתִיב (משלי כז, א): אַל תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר, אַתָּה אָמַרְתָּ: וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר, לְמָחָר בְּתוֹךְ יוֹצֵאת וּמִתְעַנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לד, א): וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה.**

תירוץ נוסף ומפורסם מאוד, מובא בדברי רש"י:

אומרת התורה: **{לב, כג} וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק.**

<u>אומר המדרש[22] {ב"ר, פרשה עו, אות ט}</u> - **וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וגו' (בראשית לב, כג), וְדִינָה הֵיכָן הָיא, נִתְּנָה בְּתֵבָה וְנָעַל בְּפָנֶיהָ, אָמַר הָרָשָׁע הַזֶּה עֵינוֹ רָמָה הִיא, שֶׁלֹּא יִתְלֶה עֵינָיו וְיִרְאֶה אוֹתָהּ וְיִקַּח אוֹתָהּ מִמֶּנִּי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא הַכֹּהֵן בְּרַדְלָא אָמַר, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (איוב ו, יד): לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד, מְנַעְתָּ מֵרֵעֲךָ חָסֶד, מָנַעְתָּ חַסְדְּךָ מִן אָחוֹךְ, דְּאִלּוּ אִתְנְסֵיבַת לְגַבְרָא לָא זְנְתָה [נסח אחר: דנסבת לאיוב לאו גירתיה בתמיה], לֹא בַקַּשְׁתָּ לְהַשִּׂיאָהּ לְמָהוּל הֲרֵי הִיא נִשֵּׂאת לְעָרֵל, לֹא בַקַּשְׁתָּ לְהַשִּׂיאָהּ דֶּרֶךְ הֶתֵּר הֲרֵי נִשֵּׂאת דֶּרֶךְ אִסּוּר, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לד, א): וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה.**

לאחר קריאת המדרש הזה, מיד נשאלת שאלה:

אומרת התורה: **{כט, יז} וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת.**

<u>נשאלת השאלה</u> – מדוע עיניה היו רכות ?

<u>אומרים חז"ל {תנחומא, ויצא, אות ד}</u> - **תְּדַע לְךָ, שֶׁהֲרֵי רָחֵל וְלֵאָה, לֵאָה לֹא הָיְתָה רְאוּיָה לְהִנָּשֵׂא אֶלָּא לְעֵשָׂו, וְרָחֵל לְיַעֲקֹב[23]. וְהָיְתָה לֵאָה יוֹשֶׁבֶת בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים וְשׁוֹאֶלֶת עַל עֵשָׂו מַה מַּעֲשָׂיו. וְהָיוּ אוֹמְרִים לָהּ, אִישׁ רָע, שׁוֹפֵךְ דָּמִים, מְקַפֵּחַ עוֹבְרִים וְשָׁבִים, אַדְמוֹנִי כֵּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר, רָשָׁע, כָּל תּוֹעֲבוֹת ה' עוֹשֶׂה. כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה שׁוֹמַעַת כָּךְ, הָיְתָה בוֹכָה וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי וְרָחֵל אֲחוֹתִי מִבֶּטֶן אֶחָד יָצָאנוּ, רָחֵל תִּנָּשֵׂא לְיַעֲקֹב הַצַּדִּיק, וַאֲנִי לְעֵשָׂו הָרָשָׁע. וְהָיְתָה בוֹכָה וּמִתְעַנָּה עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ עֵינֶיהָ רַכּוֹת. לְפִיכָךְ כְּתִיב: וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת.**

<u>אומרים חז"ל</u> - לא רק שלאה זכתה להתחתן עם יעקב, היא קדמה לאחותה - שהתחתנה קודם ! ולא רק זה, אלא מתוך י"ב שבטים - ששה שבטים יצאו ממנה. בוא ותראה למה היא זכתה: כתר כהונה שלה - משה רבינו. כתר מלכות – יהודה - דוד המלך. כתר תורה – יששכר - שלושת הכתרים שייכים לה !

בספר **דעת שרגא**, לגאון ר' שרגא גרוסברד, מובא רעיון יפה מאוד:

<u>כותב הדעת שרגא</u> - **ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו {לב, כג}:**

ואמרו חז"ל {ב"ר עו, ט} ומובא כאן ברש"י: "ודינה היכן היתה - נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשיו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב ונפלה ביד שכם".

וקשה, הרי בודאי לא היה יעקב מחוייב מצד הדין להשיא את דינה בתו לעשיו הרשע, רק בגלל ספק ספיקא שמא תחזירנו למוטב, ואם כן למה נענש.

---

[21] **'ברוך שאמר'**: אמר הקב"ה ליעקב: כשהיית בצרה, ידעת לנדור נדרים, שנאמר **{כח, ח} וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ: {כא} וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה ה' לִי לֵאלֹהִים: {כב} וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ**- אתה כמעט שנתיים בדרכים, הגעת לשכם – בנית בית וסגרת אותו מכל הכיוונים – הבטחת לי, שברגע שתגיע לארי"י תבוא למקום המקדש ותקריב קרבנות – איפה היית ? למה אתה לא בא ?! היות והוא לא קיים את נדרו, היתה עליו תביעה – תירוץ ראשון שאומר המדרש, מדוע נלקחה דינה.

[22] ורש"י ג"כ מביא את הדברים - **ואת אחד עשר ילדיו.** ודינה היכן היתה, נתנה בתבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם.

[23] שכך היו התנאים בין רבקה ללבן, שכן אומר המדרש {ב"ר פרשה ע"א, אות ב} - **שֶׁכָּךְ הָיוּ הַתְּנָאִים שֶׁיְּהֵא גָּדוֹל נוֹשֵׂא לַגְּדוֹלָה וְהַקָּטָן נוֹשֵׂא לַקְּטַנָּה, וְהָיְתָה בּוֹכָה וְאוֹמֶרֶת יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא אֶפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל רָשָׁע.**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ונראה, דהנה במדרש מפורש שהיתה בזה תביעה על יעקב מצד מידת החסד, דאיתא במדרש: "רב הונא בשם רב אבא הכהן ברדלא אמר: אמר לו הקב"ה 'למס מרעהו חסד' {איוב ו, יד} - מנעת מרעך חסד, מנעת חסדך מן אחוך".

והביאור הוא, יש כאן תביעה דקה מן הדקה במידת החסד. אילו היה יעקב אבינו דואג לעשיו כמו שדואג לעצמו, שזהו יסוד מידת החסד כמו שמחייבת התורה "ואהבת לרעך כמוך" {ויקרא יט, יח} - כמוך ממש {מסילת ישרים פי"א}, הרי בדיוק כמו שחרד יעקב והיה מצר על דינה, כמו כן אילו היו מחשבותיו נתונות גם לתיקונו של עשיו, היה הדבר נשאר אצלו ספק שקול ובלתי מוכרע. כי מחד גיסא היה צריך לשמור על דינה, אך מאידך גיסא צריך גם לדאוג לעשיו.

והספק הזה היה צריך להיות אצלו ספק שקול, ושני הצדדים של הספק היו צריכים להיות אצלו במשקל שווה בדיוק, כי מידת החסד צריכה להיות 'כמוך ממש', וממילא לא היה עליו להכריע את הספק אלא להתנהג בשב ואל תעשה, ובודאי לא היה עליו לתת את דינה לתיבה, אלא היה צריך לשים מבטחו בהשי"ת שינצל גם בזה.

נתינתה של דינה לתיבה מראה בדק מן הדק שלא חרד יעקב לתיקונו של עשיו, לכן דורשים על זה חז"ל את הפסוק: "**למס מרעהו חסד**" - שמנע חסד מאחיו, ולכן הוא נענש.

עד כאן דברי ה**דעת שרגא**, וכך מובא גם בשם הרב שך זצ"ל.

בספר **פרדס יוסף**, מובא רעיון נפלא ביותר:

<u>מספרת הגמרא {מסכת ב"מ פד, א}</u> - **ר' יוחנן הוה אזיל ויתיב אשערי טבילה** היה רגיל ללכת ולשבת על יד הכניסה לבית הטבילה [למקוה שבו היו נשים טובלות להיטהר לבעליהן] **אמר**: היה מסביר למה הוא יושב שם: "**כי סלקן** כשעולות **בנות ישראל מטבילת מצוה**, **לפגעו בי** ביציאתן ותישאר דמותי במחשבתן, **כי היכי דלהוו להו בני שפירי כוותי** כדי שיהיו להן בנים יפים כמוני, **גמירי ורייתא כוותי** ולומדי תורה כמוני. **אמרו ליה רבנן** לרבי יוחנן: **לא מסתפי מר מעינא בישא** וכי הרב אינו מפחד מעין הרע ? **אמר להו** ר' יוחנן: **אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא** אני מזרעו של יוסף, שאין עין הרע שולטת בו. ומנין שאין עין רעה שולטת בזרעו של יוסף ? **דכתיב** בברכת יעקב ליוסף: **{בראשית מט-כב} בן פורת יוסף בן פורת עלי עין**, **ואמר ר' אבהו**: **אל תקרי** את הפסוק '**עלי עין**' [כמו שהוא מנוקד עפ"י המסורת שבידינו], **אלא** דרוש את הפסוק כאילו כתוב בו '**עולי עין**', וכך פירשו: וכך פירושו: בן פרת עלי עין – בן פורה אשר פירותיו (זרעו) מורמים למעלה מעין הרע, שהיא אינה יכולה לשלוט בהם. **ר' יוסי בר חנינא אמר מהכא** מכאן אנו למדים שאין שולטת עין הרע בזרעו של יוסף, מהברכה שבירך יעקב את בני יוסף:**{בראשית מח-טז} וידגו לרוב בקרב הארץ** – שיתרבו בארץ כמו דגים. מהו הדמיון לדגים ? **מה דגים שבים מים מכסים אותם ואין העין** הרע **שולטת בהן, אף זרעו של יוסף אין העין** הרע **שולטת בהן**. **יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא** יום אחד, היה ר' יוחנן שוחה בירדן, **חזייה** ראה אותו **ריש לקיש** שהיה אז ליסטים, **ושוור לירדנא אבתריה** וקפץ לירדן אחריו. **אמר ליה** ר' יוחנן בראותו את כוחו הגדול: **חילך לאורייתא** כמה כחך גדול ! כח כזה, ראוי לסבול עול התורה! **אמר ליה** ריש לקיש לר' יוחנן: **שופרך לנשי** היופי שלך שייך לנשים. **א"ל** ר' יוחנן: **אי הדרת בך** אם תחזור בך ותקבל עליך עול מצוות **יהיבנא לך אחותי** אתן לך את אחותי **דשפירא מינאי** שיותר יפה ממני, לאישה. **קביל עליה** ריש לקיש קיבל על עצמו לשוב מדרכו הרעה וללמוד תורה. **בעי למיהדר לאתויי מאניה** רצה לחזור לשפת הירדן ליטול את בגדיו, **ולא מצי הדר** ולא היה יכל לחזור, שתש כוחו - רק נהיה חרדי, הלך לו כל הכושר הגופני ☺ **אקרייה ואתנייה** לימדו ר' יוחנן מקרא ומשנה **ושוייה גברא רבא** ועשאו לאדם גדול.

אומר ה**פרדס יוסף** – אם כן, את אותו הדבר שעשה ר' יוחנן עם ריש לקיש, היה צריך לעשות יעקב אבינו עם עשו:

עשו היה מגיע ורואה את דינה: "תגיד, מי זאת הילדה הזאת ?! אני רוצה להתחתן איתה !", ואז היה אומר לו יעקב: "אין שום בעיה, תראה את הענין כסגור ! אבל בתנאי אחד – לך ללמוד בישיבת עבר במשך שש שנים – אקבל מכתב מעבר שאכן למדת – ואז תהיה חתונה !"

באותו הזמן היה עשו בן 97 - ילמד במשך שש שנים ואז יהיה בגיל 103 – גימט' 'עגל' ☺ - עד אז אלקים גדול, מה יש לפחד ?! בשביל מה להחביא אותה בארגז ?!

עד כאן דברי ה**פרדס יוסף**.

<u>אם אלה הם פני הדברים, ניגש לעוד נק' אחת לפני שנגיע לנק' שנרצה לעסוק בה היום</u>:

אומר הספר <u>**נחלת שדה**</u> – **ואת אחד עשר ילדיו ויעבור את מעבר יבק** {לב, כג}.

כתב רש"י: ודינה היכן היתה ? נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו. ולכן נענש יעקב שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם ע"כ.

וצריך ביאור, מה היתה סברת יעקב, ומדוע א"כ נענש.

אלא, ודאי יעקב ידע שכח ההשפעה של האישה על בעלה גדול הוא. וכדאיתא בבר"ר {יז, ז} מעשה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת ולא העמידו בנים זה מזה. אמרו אין אנו מועילים להקב"ה כלום, עמדו וגרשו זה את זה. הלך ונשא רשעה אחת ועשתה אותו רשע, הלכה זאת ונשאת לרשע אחד ועשתה אותו צדיק, הוי שהכל מן האשה. ולפי"ז, אם

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

דינה אכן תינשא לעֵשו, יכולה היא לכאורה להשפיע עליו ולהחזירו למוטב.

אך איתא בברכות {ס.}, שדינה בעת שאימה לאה נתעברה ממנה, התעברה בזכר, אך אחר שהתפללה לאה שלא תישאר רחל אחותה בלא שני בנים, נהפכה דינה לבת. א"כ, תכונותיה של דינה הן תכונות של זכר. ואף כח ההשפעה שבה הוא כח של זכר, ולכן חשש יעקב שלא תצליח דינה להשפיע על עֵשו.

ולפי"ז י"ל שעונשו של יעקב, שכתב בתרגום יונתן בן עוזיאל {פרשת ויצא ל', כ"א[24]}, שיוסף היה במעיה של לאה ואילו דינה היתה במעיה של רחל, ואחר תפילתה של לאה התחלפו העוברים ויוסף עבר למעיה של רחל ודינה למעיה של לאה. וא"כ יש לומר שאילו היה יעקב נותן את דינה לעֵשו, ששורש דינה הוא יוסף שטנו של עֵשו[25], היתה דינה מנצחתו ומחזירתו למוטב בדרך הטובה של השפעת אישה על בעלה. אבל כיון שמנע זאת יעקב, נענש שיוסף יצטרך להילחם בעֵשו אך בדרך של זכר אל זכר, אך זוהי כבר דרך לחימה עם צער.

הייתי רוצה לסיים את המקבץ, ברעיון נוסף שמובא בשם ר' יחיאל מיכל מאוסטרובצה:

<u>אומר האדמו"ר מאוסטרובצה {**אור תורה**, וישלח}</u> – **בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֵל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ {לב, ז}**, ואיתא בילקוט: ר"ל אמר: עמו כעמו, מה הוא עשוי על ארבע מאות איש, כך כל אחד מהם עשוי על ארבע מאות איש עמו[26]. מבואר דהי' ארבע מאות פעמים ארבע מאות וזה ששה עשר ריבוא חוץ מעשו. ונ"ל הטעם שהיו כך שזה במכוון שיוכל להילחם עם יעקב עפמ"ש בתהלים **{צא, ז} יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ**[27], הרי דאיש אחד מישראל עומד בימינו נגד ריבוא, וכאן היה יעקב ואחד עשר ילדיו וארבע נשיו – הרי ט"ז אנשים, והיה במכוון נגד ט"ז ריבוא שהיו עם עשו, ונשאר עשו בלי עומד כנגדו ומשום הכי נטל עשו במכוון ט"ז ריבוא שיהי' הוא אחד יותר מיעקב וע"כ אמר יעקב **{לב, יב} הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ**, שלא היה ירא מכל האנשים שעם עשו[28] רק מה שהי' עשו א' יותר מט"ז ריבוא, ונ"ל דמשום הכי נענש יעקב על שטמן את דינה כמ"ש רש"י, דאם היתה גם דינה במלחמה, ל"ה לו לירא כלל[29].

<u>אם אלה הם פני הדברים, נוכל כעת להיכנס לעומק הדברים</u>:

שכם בן חמור חטף את דינה, באותו הזמן בניו של יעקב לא היו בבית. לאחר שחזרו הביתה, שמעו מה שעשה שכם בן חמור לאחותם ... גם שכם וגם אביו החמור, יודעים שמה שעשה שכם לא יעבור בשקט. הם באים מיד ומתחננים על נפשם:

{לד, יא} וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל אָבִיהָ וְאֶל אַחֶיהָ אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן: {יב} הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלָי וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה: {יג} וַיַּעֲנוּ בְנֵי יַעֲקֹב אֶת שְׁכֶם וְאֶת חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא אֵת דִּינָה אֲחֹתָם: {יד} וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה הִוא לָנוּ: {טו} אַךְ בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר: {טז} וְנָתַנּוּ אֶת בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד: {יז} וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ: {יח} וַיִּיטְבוּ דְבָרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן חֲמוֹר: {יט} וְלֹא אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכֹּל בֵּית אָבִיו: {כ} וַיָּבֹא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל שַׁעַר עִירָם וַיְדַבְּרוּ אֶל אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר – אסיפה של כל תושבי העיר, בכיכר הראשית של שכם ! **{כא} הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדַיִם לִפְנֵיהֶם** – "רבותי, אין לכם מושג מה הולך להיות פה – מזרח תיכון חדש ! בכל פינת רחוב יפתח קופיקס!"[30] **אֶת בְּנֹתָם נִקַּח לָנוּ לְנָשִׁים** – כל מעוכבי הזיווג בשכם, ראו את הענין כסגור ! **וְאֶת בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם**: {כב} **אַךְ בְּזֹאת יֵאֹתוּ לָנוּ הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד** - דבר אחד הם רק מבקשים מאיתנו - **בְּהִמּוֹל לָנוּ כָּל זָכָר כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים** ... **{כד} וַיִּשְׁמְעוּ אֶל**

---

[24] לשון התרגום יונתן: **וּמִן בָּתַר כְּדֵין יְלִידַת בְּרַת וּקְרַת יַת שְׁמֵהּ דִּינָה אֲרוּם אֲמַרַת דִּין הוּא מִן קֳדָם יְיָ דִּיהוֹן מִנִּי פַּלְגוּת שִׁבְטַיָּא בְּרַם מִן רָחֵל אַחֲתִי יִפְקוּן תְּרֵין שִׁבְטִין הֵיכְמָא דְנָפְקוּ מִן חָדָא מִן אַמְהָתָא וּשְׁמִיעַ מִן קֳדָם יְיָ צְלוֹתָא דִּלֵאָה וְאִיתְחַלְפוּ עוּבָּרַיָּא בִּמְעַיהוֹן וַהֲוָה יַהֲיב יוֹסֵף בִּמְעָהָא דְרָחֵל וְדִינָא בִּמְעָהָא דְלֵאָה.**

[25] שכן אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה עג, אות ז} – **דְּאָמַר רַבִּי פִּינְחָס בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: מָסוֹרֶת הִיא שֶׁאֵין עֵשָׂו נוֹפֵל אֶלָּא בְּיַד בָּנֶיהָ שֶׁל רָחֵל**

[26] **'ברוך שאמר'**: כשנאמר "**וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ** - אין הכוונה לארבע מאות איש, אלא כל אחד מהארבע מאות איש, היה ממונה על ארבע מאות איש. כלומר, עשו היה ממונה על צבא של 160 אלף חיילים !

[27] **'ברוך שאמר'**: פעם ראיתי אחד שגירד 'חישגד' באלף ₪ ולא זכה בכלום. אמר לי אותו אדם: "על זה נאמר **יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ** – גירדתי כמעט באלף ₪, חשבתי שאולי יצא לי מזה רבבה – בסוף גם האלף הלך וגם הרבבה" ☺

[28] שהרי כתוב שצדיק א' מפיל רבבה, ויעקב ומשפחתו היו ט"ז אנשים - כנגד אותם 160 אלף של עשו. ולכן היה ירא יעקב רק מעשו, שנאמר '**כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ**' – שנשאר עשו א' יותר מ – 160 אלף אנשיו.

[29] שדינה היתה כנגד עשו !

[30] זה מה שנקרא – לפני הבחירות הקיר מדבר אליך, אחרי הבחירות אתה מדבר אל הקיר ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

חֲמוֹר וְאֶל שְׂכֶם בְּנוֹ כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמְלוּ כָּל זָכָר כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ.

רבותי, עשרים וארבע אלף איש נימולים ביום אחד – אף אחד לא שואל שאלות – מה שאומר להם שכם בן חמור, אומרים 'אמן' !

האם חשבתם על זה פעם ??? עומד בן אדם אחד, מול עשרים וארבע אלף איש ואומר להם שילכו למול – וכולם הולכים! היום אתה לא יכל לשכנע שני דיירים בבניין, להזיז חלון ! ☺

אם ככה, מובן שיש כאן משהו שמסתתר מאחורי אותו שכם בן חמור.

<u>כדי להבין מה נעשה כאן עם שכם בן חמור, הייתי רוצה לשאול שאלה</u>:

עם ישראל יוצא ממצרים, מגיע משה רבינו ואומר **{שמות יב, כא} מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח** ... וחוץ מזה – **{שם מח} וְכָל עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ.**

כל אחד הולך קונה שה, וקושר אותו לכרעי המיטה. ברוך ה', לכל אחד יש כבש לשבת – אין שמחה גדולה יותר לילדים, מאשר כבשים בסלון ☺

<u>אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה יט, אות ה}</u> - **לֹא בִקְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל לָמוּל בְּמִצְרַיִם, אֶלָּא כֻּלָּם בִּטְלוּ הַמִּילָה בְּמִצְרַיִם חוּץ מִשִּׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג, ח): וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ, לָמָּה (דברים לג, ט): כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ**, איפה ?! **בְּמִצְרַיִם. וְהָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבַקֵּשׁ לְגָאֳלָן וְלֹא הָיָה לָהֶם זְכוּת, מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרָא לְמֹשֶׁה וְאָמַר לוֹ לֵךְ וּמְהוֹל אוֹתָם. וַיֹּשׁ אוֹמְרִים, שָׁם הָיָה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁמָּל אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ה, ב): וְשׁוּב מֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית, וַהֲרִבֵּה מֵהֶן לֹא הָיוּ מַקְבִּילִים עֲלֵיהֶם לָמוּל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיֵּעָשׂוּ הַפֶּסַח וְכֵיוָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה אֶת הַפֶּסַח גָּזַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְנוֹשְׁבוֹת בַּגַּן עֵדֶן מִן הָרוּחוֹת שֶׁבַּגַּן עֵדֶן הָלְכוּ וְנִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַפֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד, טז): עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן, וְהָיָה רֵיחוֹ הוֹלֵךְ מֵהַלָּךְ אַרְבָּעִים יוֹם, נִתְכַּנְסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֵצֶל מֹשֶׁה אָמְרוּ לוֹ: בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ הַאֲכִילֵנוּ מִפִּסְחֶךָ, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ עֲיֵפִים מִן הָרֵיחַ, הָיָה אוֹמֵר** להם משה: **הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא** אמר, **אִם אֵין אַתֶּם נִמּוֹלִין אֵין אַתֶּם אוֹכְלִין, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח וגו', מִיָּד נִתְנוּ עַצְמָן וּמָלוּ, וְנִתְעָרֵב דַּם הַפֶּסַח בְּדַם הַמִּילָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹבֵר וְנוֹטֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְנוֹשְׁקוֹ וּמְבָרְכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טז, ו): וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ וגו', חַיִּי בְּדַם הַפֶּסַח, חַיִּי בְּדַם מִילָה.**

עם ישראל הולך לצאת ממצרים, כולם מחכים – נגמרו 210 שנות שיעבוד במצרים – "לכו למול !"- "לא רוצים !" 😐

צריכים לייבא ריח מגן עדן בייבוא אישי, לדחוף אותו בתוך קרבן הפסח – הם עומדים להתעלף מהריח – "תן לנו לאכל !" – "רוצים לאכל ?! לכו למול עצמכם !"

בא שכם בן חמור, ומבטיח לעשרים וארבע אלף תושבי שכם - 'מזרח תיכון חדש' ! – "רק דבר קטן אחד – לכו למול עצמכם" – וכולם רצים למול ! לא צריך להכניס ריח בבשר וגם לא להדליק שום מנגל – כולם עומדים בתור, כדי לעשות ברית מילה !

<u>נשאלת השאלה</u> – מה סוד הקסם של אותו אדם שנקרא 'שכם בן חמור', שהצליח להשפיע על עשרים וארבע אלף איש שימולו את עצמם, מבלי שאף אחד שואל שאלות ???

בואו ננסה להבין מה הולך כאן:

<u>אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה פ, אות ז}</u> - **וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר (בראשית לד, ח),** רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: **בִּשְׁלֹשָׁה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל חִבָּה חִבֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, בִּדְבִיקָה, בַּחֲשִׁיקָה וּבַחֲפִיצָה. בִּדְבִיקָה (דברים ד, ד): וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים. בַּחֲשִׁיקָה (דברים ז, ז): לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה'. וּבַחֲפִיצָה (מלאכי ג, יב): וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל הַגּוֹיִם** כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר ה' צְבָאוֹת. **וְאָנוּ לְמֵדִים אוֹתָהּ מִפָּרָשָׁה שֶׁל רָשָׁע הַזֶּה. בִּדְבִיקָה (בראשית לד, ג): וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ** בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ, **בַּחֲשִׁיקָה (בראשית לד, ח): שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם. בַּחֲפִיצָה (בראשית לד, יט): כִּי חָפֵץ בְּבַת יַעֲקֹב. רַבִּי אַבָּא בַּר אֱלִישָׁע מוֹסִיף: אַף תַּרְתֵּין** לא רק בשלשה, אלא יש עוד שנים נוספים - **בְּאַהֲבָה וְדִבּוּר, בְּאַהֲבָה (מלאכי א, ב): אָהַבְתִּי אֶתְכֶם. בְּדִבּוּר (ישעיה מ, ב): דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם. וְאָנוּ לְמֵדִים מִפָּרָשָׁתוֹ שֶׁל רָשָׁע הַזֶּה, בְּאַהֲבָה (בראשית לד, ג): וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָה. בְּדִבּוּר, (בראשית לד, ג): וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָה.**

אם כן, מאיפה לומדים את אהבתו של הקב"ה לכנסת ישראל??? משכם בן חמור !!!

אפשר להבין דבר כזה ?![31]

<u>אסביר את הדברים, אבל ממש על 'קצה המזלג', כי הדברים עמוקים מאוד</u>:

כידוע, אבי התורה שבע"פ, הוא ר' עקיבא:

[31] כדי להבין את המדרש הזה, תצטרכו לקחת חופשה של יומיים, ולפתוח ספר **ראשית חכמה** {שער האהבה} ושם תמצאו מה זה בדיוק 'אהבה', 'חשיקה', 'חפיצה' וכו'. ☺

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין פו, א} - **דאמר ר' יוחנן סתם מתני' ר' מאיר סתם תוספתא ר' נחמיה סתם ספרא רבי יהודה סתם ספרי ר"ש וכולהו אליבא דרבי עקיבא.**

מספרת הגמרא {מסכת ברכות סא, ב} - **תנו רבנן**: **פעם אחת גזרה מלכות הרשעה** הרומאים **שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה** עקיבא**, אי אתה מתירא מפני מלכות** המענישה באכזריות לאלו שעוברים על גזירתם ? **אמר לו** ר' עקיבא: **אמשול לך משל** ובזה תבין את מעשי. **למה הדבר דומה** ? **לשועל שהיה מהלך על גב** [שפת] **הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום** בבהלה. **אמר להם** השועל: **מפני מה אתם בורחים** ? **אמרו לו** הדגים: **מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם** לתפסינו. **אמר להם** השועל: **רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם** יחד **כשם שדרו אבותי עם אבותיכם** ? **אמרו לו** הדגים: **אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות** ? **לא פקח אתה אלא טפש אתה** ! **ומה במקום חיותנו** במים **אנו מתיראין, במקום מיתתנו** ביבשה **על אחת כמה וכמה**? המשיך ר' עקיבא וביאר: **אף אנחנו** כן. **עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה {דברים ל-כ} כי הוא חייך ואורך ימיך, כך** אנו מסתכנים; **אם אנו הולכים ומבטלים ממנה עאכ"ו** שאנו מסתכנים!**.**

אמרו חכמים: **לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר"ע וחבשוהו בבית האסורים, ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו. אמר לו** ר' עקיבא: **פפוס, מי הביאך לכאן** ? **אמר ליה** פפוס: **אשריך רבי עקיבא, שנתפסת על דברי תורה! אוי לו לפפוס, שנתפס על דברים בטלים** ...

נשאלת השאלה – מה פירוש 'דברים בטלים' ?

אומר הגר"א – **אוי לפפוס שנתפס על דברים בטלים**, פי' על מה שהשיב לו ר"ע תשובה על דבריו והוא שתק ולא דחה דבריו של ר"ע, לכך נתפס . נמצא פפוס נתפס על דב"ע. אבל א"א לפרש דברים בטלים ממש, דא"ו לומר כן עליו דהוא היה גדול הדור ועשיר ומכובד. גדול כדאיתא משמת פפוס ולולייניוס נגדעה קרן ישראל ואין עתידה לחזור עד משיח בן דוד (וע"ע בתורת כהנים בחוקותי [פ"ה מ"ב] עפ"י ושברת את גאון וכו' אלו הגבירים שהם גאונם של ישראל כגון פפוס בן יהודה ולולייניוס אלכסנדרי וחבריו עכ"ל) וראיה לזה שלא קראו לר"ע בלשון רבי אלא עקיבא (עי' תענית יח רש"י ד"ה לולייניוס)[32]

ממשיכה הגמרא {שם} - **בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה, זמן ק"ש היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים** שקרא קריאת שמע. **אמרו לו תלמידיו**: **רבינו, עד כאן** ? **אמר להם** ר' עקיבא: **כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, "בכל נפשך" אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי** לעצמי: **מתי יבא** דבר זה **לידי ואקיימנו** ? **ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו** ?! **היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה ב"ק ואמרה**: **אשריך ר"ע שיצאה נשמתך באחד.**

נשאלת השאלה – מה פירוש "**היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד**" – כמה אפשר למשוך ?! ואם נשמתו לא היתה יוצאת 'באחד' – הוא היה חוזר שוב על קריאת שמע ?! ☺

אומרת הגמרא {מסכת פסחים מט, ב} - **תניא אמר רבי עקיבא**: **כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור. אמרו לו תלמידיו**: **רבי אמור ככלב. אמר להן**: **זה נושך ושובר עצם וזה נושך ואינו שובר עצם.**

נשאלת השאלה – מדוע 'נדבק' ר' עקיבא בחמור ?! חסרות חיות שנושכות חזק יותר ?! ☺

---

[32] **'ברוך שאמר'**: אומר הגר"א, שפפוס היה אדם שמסר את נפשו כדי להציל את תושבי לוד. אומרים חז"ל בגמרא {מסכת תענית יח, ב} - **אמרו** חכמים: **כשבקש טוריינוס** [השר הרומאי באותה תקופה] **להרוג את לולינוס ופפוס אחיו בלודקיא** - בלוד, **אמר להם**: **אם מעמו של חנניה מישאל ועזריה אתם, יבא אלהיכם ויציל אתכם מידי כדרך שהציל את חנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר. אמרו לו חנניה מישאל ועזריה**: **צדיקים גמורין היו וראויין היו ליעשות להם נס, ונבוכדנצר מלך הגון היה וראוי ליעשות נס על ידו,** ואילו **אותו רשע**, כלומר טוריינוס **הדיוט הוא ואינו ראוי ליעשות נס על ידו.** ועוד, **אנו נתחייבנו כליה למקום** על שחטאנו לפניו ועברנו עבירה המחייבת מיתת בית דין, **ואם אין אתה הורגנו, הרבה הורגים יש לו למקום והרבה דובין וארויות יש לו למקום בעולמו שפוגעין בנו והורגין אותנו. אלא, לא מסרנו הקדוש ברוך הוא בידך אלא** משום **שעתיד ליפרע דמינו מידך. אעפ"כ** לא חשש טוריינוס לדבריהם **והרגן מיד** ...

אומר רש"י - **לולייניוס ופפוס אחיו**. צדיקים גמורים היו: בלודקי'. היא לוד והיינו דאמרינן בכל דוכתא (ב"ב דף י:) הרוגי לוד אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן בגן עדן ויש אומרין שנהרגו על בתו של מלך שנמצאת הרוגה ואמרו היהודים הרגוה וגזרו גזרה על שונאיהן של ישראל ועמדו אלו ופדו את ישראל ואמרו אנו הרגנוה והרג המלך לאלו בלבד .

אומר כאן רש"י, שמצאו את בתו של המלך הרוגה, והמלך רצה להרוג את כל תושבי לוד. אמרו לו פפוס ולולינוס: "אנחנו עשינו את זה", והביאו אותם לכלא ביחד עם ר' עקיבא - אותו פפוס ששאל את ר' עקיבא: "מדוע אתה מקהיל קהילות ברבים", אמר לו ר' עקיבא: "אני דג בתוך מים" - הוא לא הבין את זה, שמקום חיותינו הוא בתורה. לאחר שר' עקיבא אמר לו את המשל עם הדגים, הבין פפוס בן יהודה, שזה שהוא הולך למסור את עצמו עכשיו על הצלת תושבי לוד, עבור ר' עקיבא, זה עכשיו דברים בטלים! ולכן אמר פפוס לר' עקיבא – אלו דברים בטלים - לעומת התורה הקדושה !

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ישנו ספר שנקרא **ליקוטי שושנים**, לר' שמשון מאוסטרופולי – שגם הוא נהרג על קידוש השם, מעוטר בטלית ותפילין. שם בספרו, מגלה ר' שמשון מאוסטרופולי גילוי עצום על שכם בן חמור. אבל לפני שנקרא את דבריו, נקדים הקדמה קצרה מתוך הספר **ילקוט הראובני**:

כותב ה**ילקוט הראובני** {וישלח, אות קל"א} – שכם בני חשקה נפשו בבתכם וגו'. אין לטומאה שום תאוה בקדושה, אם לא שיהיה לו איזה שייכות לקדושה וראויה היא להיטהר, או שאותה קדושה יש לה שייכים לטומאה.[33]

אומר ר' שמשון מאוסטרופולי {**ליקוטי שושנים**} – דע לך, שתחילת השושלת של ר' עקיבא כגוי, התחילה אצל שכם בן חמור – שכם בן חמור, הוא תחילת ההוויה של ר' עקיבא כגר {שאז הוא עוד היה גוי}. היות ורצונו היה להידבק בכנסת ישראל - הוא לא נדבק באברהם אבינו שהיה עמוד החסד, ולא ביצחק אבינו שהוא 'עמוד העבודה', אלא ביעקב – איפה ?! בשכם !

נשאלת השאלה – מה יש בשכם ?

אמרנו – ג' מקומות ניקנו בכסף: בית המקדש, מערת המכפלה ושכם – מערת המכפלה זה חסד, בית המקדש זה עבודה, ובשכם היתה קבלת התורה מחודשת.

מי היה גר בשכם ??? בעל הבית של העיר – שכם בן חמור, שהיה הנכבד מכל בית אביו ! שם צמח ר' עקיבא בתור גוי – הוא שכם בן חמור שנידבק בדינה !

אומר האר"י הקדוש – נאמר אצל יוסף **{ויחי מט, כד} מִידֵי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל** – '**אֲבִיר יַעֲקֹב**' אותיות '**רבי עקיבא**'.

אם כן, ר' עקיבא מחובר עם יעקב אבינו. הוא לא נדבק לאברהם וגם לא ליצחק, אלא ליעקב שהוא עמוד התורה – למה תורה ?! כיון שיעקב אבינו, הוא אבי התורה שבע"פ - שם המקור שלו !

אם אלה הדברים, נוכל להבין כעת טוב מאוד:

ר' עקיבא – הוא שכם בן חמור – **{לד, ג} וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב** – כי יש נק' חיבור בין הקדושה לטומאה - הוא ר' עקיבא שנמצא בשכם בן חמור !

הולך ר' עקיבא כגוי, ומתייחס אל דינה בחמישה ביטויי אהבה – בחשיקה, בדביקה, בחפיצה, באהבה ובדיבוק !

הבאנו את דברי חז"ל {בראשית רבה, פרשה פ, אות ז} - **בִּשְׁלֹשָׁה לְשׁוֹנוֹת שֶׁל חִבָּה חִבֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל, בִּדְבִיקָה, בַּחֲשִׁיקָה וּבַחֲפִיצָה. בִּדְבִיקָה (דברים ד, ד): וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים. בַּחֲשִׁיקָה (דברים ז, ז): לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים חָשַׁק ה'. וּבַחֲפִיצָה (מלאכי ג, יב): וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל הַגּוֹיִם** כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר ה' צְבָאוֹת. **וְאָנוּ לְמֵדִים אוֹתָהּ מִפָּרָשָׁה שֶׁל רָשָׁע הַזֶּה. בִּדְבִיקָה (בראשית לד, ג): וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ** בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ, **בַּחֲשִׁיקָה (בראשית לד, ח): שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם. בַּחֲפִיצָה (בראשית לד, יט): כִּי חֶפֶץ בְּבַת יַעֲקֹב. רַבִּי אַבָּא בַּר אֱלִישָׁע מוֹסִיף: אַף תַּרְתֵּין** לא רק בשלשה, אלא יש עוד שנים נוספים - **בְּאַהֲבָה וְדִבּוּר, בְּאַהֲבָה (מלאכי א, ב): אָהַבְתִּי אֶתְכֶם. בְּדִבּוּר (ישעיה מ, ב): דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם. וְאָנוּ לְמֵדִים מִפָּרָשָׁתוֹ שֶׁל רָשָׁע הַזֶּה, בְּאַהֲבָה (בראשית לד, ג): וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ. בְּדִבּוּר, (בראשית לד, ג): וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ.**

יוצא, שאהבת הקב"ה אלינו נלמדת משכם בן חמור – הוא ר' עקיבא !

לבסוף, ר' עקיבא התגייר. הוא רוצה להעביר את כל אותם שמות – של דביקה, חפיצה, דביקות וכו' – לבורא ית' שמו. עד עכשיו הוא השתמש באותם כינויים, לאהבתו של שכם בן חמור לדינה – אבל כעת, לוקחים את כל ביטויי האהבה הללו ומדביקים אותם בקב"ה !

---

[33] **'ברוך שאמר'**: לעולם לא תהיה מציאות כזאת, שמגנט ידבק לחתיכת עץ. אותו הדבר, מגנט וחתיכת פלסטיק – לא ידבק ! אבל אם בכל זאת רואים, שחתיכת עץ נדבקת למגנט, פירוש הדבר שבתוך חתיכת העץ ישנו מסמר. אם כן, איך יכל להידבק שכם בן חמור עם דינה – חמור עם מלאך אלקים ?! אבל אם רואים שהם אכן נדבקו, פירוש הדבר שישנו חיבור בין שכם בן חמור ובין דינה.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ר' עקיבא עומד לסיים את חייו. איך הוא יעביר את אותם 'לשונות אהבה' לקב"ה ??? הוא מאריך ב'אח**ד**' של קריאת שמע – זה לא משנה כמה זמן לקח עד שיצאה נשמתו – מטרתו היתה לסיים ב'אח**ד**, כדי לקחת את חמשת הלשונות ולהעבירם בחזרה לקב"ה !

איך מחזירים אותם ?

<u>כותב ר' שמשון מאוסטרופולי</u> – ואיתא במד"ר שלשה אהבות הן: חפיצה, דביקה, אהבה. וי"א דביקה, חפיצה, דיצה וכולן למדין משכם, שנאמר "כי חפץ בבת יעקב". וזהו הסוד בגמרא – "יצאת נשמתו באחד" – ר"ת – **א**הבה **ח**פיצה **ד**ביקה **ד**יצה [/דיבור][34] , וכולן למדין משכם כנ"ל לכל מר כדאית ליה והכל מרומז באחד.

<u>אומרים חז"ל {אבות א, א}</u> - **משֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי** – זו תורה שבע"פ, **וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ** בהר גריזים ובהר עיבל שהיו בשכם – שם בשכם, חזרה התורה שבע"פ למקומה !

<u>ממשיך ר' שמשון מאוסטרופולי</u> - גם כבר הודעתיך שר"ע ע"ה היה ניצוץ משכם בן חמור בסוד הגמרא: "**כשהייתי עם הארץ אמרתי: מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור**" - בסוד חמור אבי שכם[35].

אם אלה הדברים, נוכל כעת להבין:

שכם בן חמור, הצליח לשכנע עשרים וארבע אלף איש למול את עצמם , ור' עקיבא העמיד עשרים וארבע אלף תלמידים – היחיד בעם ישראל, עם עשרים וארבע אלף תלמידים !

<u>נשאלת השאלה</u> - למה דוקא עשרים וארבע אלף ?

היות ועשרים וארבע אלף תושבי שכם נימולו, היתה להם הזכות לחזור בגלגול, בעשרים וארבע אלף תלמידי ר' עקיבא ולהקים את התורה מחדש !

[redacted]

ך ר"ע שיצאה נשמתך באחד" – היתה נשמתו יכולה לצאת גם ב'ואהבת' או בכל מקום אחר. אבל נשמתו יצאה דוקא **באחד** – כי שם העלה ר' עקיבא את חמשת לשונות האהבה בחזרה לקב"ה !

[35] אמר ר' עקיבא: "אני יודע מה זה חמור" - שבגלגול הקודם שלו היה שכם בן חמור, ולכן ביקש "**מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור**"

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net